

культура

№ 37
вересень, 2011 рік

і життя

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА

ДІАСПОРА › с. 11

СОФІЯ У ПАРИЖІ

ТЕАТР › с. 12

**ТЕАТРАЛЬНЕ
ОДКРОВЕННЯ**
в «Тайні буття»

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО › с. 7

**ІВАН ПЕСКЕВИЧ –
ЖАН ПЕСКЕ**

Пісенне
«Осіннє золото» с. 4-5

4 820100 930016

Михайло Кулиняк,
міністр культури
України

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Нещодавно в культурному житті України відбулася визначна подія – презентація Першої міжнародної бієнале сучасного мистецтва ARSENALE 2012, яка має стартувати у травні 2012 року в Києві, на території Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький Арсенал».

У світі налічується велика кількість бієнале, однак ARSENALE долучиться до тих небагатьох, що зосереджені саме на музейному просторі – це, зокрема, такі виставки, як Whitney Biennial (США), Tate Biennial (Велика Британія).

За світовими критеріями у бієнальному проекті, як правило, задіяно близько 15% вітчизняних митців, тому ARSENALE – унікальний шанс для українських художників стати на один рівень з авторами, що визначають обличчя сучасного світового мистецтва.

Сьогодні світова спільнота чекає від України яскравої та гучної ініціативи у гуманітарній сфері. Українська публіка, навзаєм, демонструє особливу сприйнятливості до всього нового, актуального в мистецтві.

Сучасне мистецтво стало загальноновизнаним трендом світової культури. Саме воно здатне кардинально змінити іміджевий та культурний вектор країни.

Формат ARSENALE представить світовій арт-спільноті програму міжнародного рівня та значення, до якої увійдуть численні просвітницькі заходи – від наукових конференцій до зустрічей з визначними особистостями.

Без сумніву, організація такої масштабної події сприятиме зміцненню статусу Києва як однієї з культурних столиць Європи та стане надзвичайно важливим фактором для формування образу України як цивілізованої європейської держави.

Така інноваційна для нашої країни мистецька подія засвідчить нові орієнтири в культурній політиці. Завдяки Першій Київській бієнале Україна представить на міжнародному мистецькому просторі свій оновлений образ – образ країни XXI століття.

У СЛОВАЧЧИНІ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

7 вересня міністр культури України Михайло Кулиняк взяв участь у врочистому прийомі з нагоди святкування 20-ї річниці Незалежності України, організованому Генеральним консульством України в Пряшеві (Словацька Республіка) під керівництвом Генерального консула Ольги Бенч.

На урочистостях, які відбулися в театрі ім. Й. Заборського (м. Пряшів), були присутні голова львівської облдержадміністрації, заступники голів Закарпатської та Івано-Франківської облдержадміністрацій, представники українських організацій, представники посольств та консульств.

Міністр культури Михайло Кулиняк привітав українську та словацьку громаду з головним Державним святом України й зазначив, що Міністерство культури України підтримує тісне партнерство з українцями всього світу у справі забезпечення інтересів та зміцнення позицій України на міжнародній арені.

Михайло Кулиняк подякував за те, що українці, живучи далеко за межами своєї історичної батьківщини, не забувають своє коріння, зберігають та популяризують національну культуру та мистецтво.

«Наша молода українська держава нещодавно відсвяткувала свій ювілей. Мені дуже приємно, що і на Словацькій землі шанують це свято. Ми робитимемо все для того, щоб кожен із вас відчув справжню увагу та піклування з боку Батьківської землі», – зазначив міністр.

Навзаєм, Ольга Бенч підкреслила, що вперше за усі роки незалежної України приїзд міністра культури України до Пряшева надав усім українцям Словащини сил, віри й натхнення на подальшу співпрацю в напрямку актуалізації двохсторонніх україно-словацьких контактів.

У святковому концерті з нагоди святкування 20-ї річниці Незалежності України взяли участь народний артист України І. Попович, лауреат Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів-фестивалів мистецтв І. Юрашук, професійний народний хор ім. Станіслава Павлюченка та фольклорний ансамбль «Крالیця» Київського національного університету культури і мистецтв.

САРТАНА ЗАПРОШУЄ НА ФЕСТИВАЛЬ ГРЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

10 вересня в грецькому селищі Сартана Донецької області

відбудеться Всеукраїнський фестиваль грецької культури «Мега Йорти», який традиційно проводиться один раз на два роки в різних селищах компактного проживання греків.

«Мега Йорти» – традиційне свято греків. Його засновником з 1988 року виступив Донецький обласний науково-методичний центр, який очолював Донат Костянтинівич Патрич – заслужений працівник культури, поет, прозаїк, перекладач, композитор, патріарх грецького національного руху в пам'ять про якого з 2005 р. фестивалю присвоєно його ім'я.

У фестивалі беруть участь кращі грецькі художні колективи, активісти грецьких товариств, майстри народної творчості та спортсмени. «Мега Йорти», що по-грецьки означає «Велике свято», сприяє національно-культурному відродженню грецького етносу, популяризації самобутньої грецької культури, традицій, звичаїв та створює плідне середовище для активного творчого спілкування і взаємозбагачення культур представників різних національностей.

Нинішній фестиваль присвячується 20-й річниці Незалежності України та 225-літтю пам'яті Святителя Ігнатія Маріупольського. В рамках насиченої програми фестивалю гості зможуть насолодитися багатогранністю національної культурної спадщини греків України, відвідати унікальні виставки народної творчості, ознайомитися з національними видами мистецтва, грецькою кухнею, стати учасниками незабутнього театрального дійства «Україна – Греція: крізь призму століть». Кращі творчі колективи країн-учасниць фестивалю представлять концертну програму «Феєрія талантів».

Оксана ГАЙДУК

«КАМЕРАТА» ВІДКРИЄ СЕЗОН «МУЗИЧНИМ ДАРУНКОМ»...

Національний ансамбль солістів «Київська камерата» розпочне концертний сезон 22 вересня, причому не звичайною імпрезою, а присвятою 65-річному ювілярові – ректору Національної музичної академії України імені Петра Чайковського, доктору мистецтвознавства, народному артисту України, професору Володимиру Рожку.

Концерт, який відбудеться у Великому залі НМАУ, матиме тематичний характер «Музичного дарунка». І від «Камерати», разом із її керівником Валерієм Матюхіним, це є актом подяки й дружньої уваги ювілярові за підтримку в становленні

колективу як свого часу першого державного у незалежній Україні. Програму складено з цікавих творів провідних українських композиторів, лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка, професорів академії – Євгена Станковича, Мирослава Скорика, Ігоря Щербакова, Ганни Гаврилець, Геннадія Ляшенка.

Музичний вінок із творів сучасних українських класиків озвучать відомі солісти, в минулому усі – випускники Національної музичної академії. Це Тамара Ходакова (сопрано), Олександр Бойко (баритон), Богдана Стельмашенко (флейта), Богдана Півненко (скрипка), Андрій Тучапець (альт). У концерті також візьме участь Ніна Матвієнко (народний голос). Саме в її неповторній виконавській манері пролунають українські народні пісні.

Таким чином, музичний вечір стане свого роду символічним знаком глибокої поваги музикантів до рідної Alma mater і її ректора.

Анна ЛУНІНА

У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ ВІДБУДЕТЬСЯ ТРЕТІЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

14–19 вересня у м. Дніпропетровську відбудеться Третій Всеукраїнський музейний фестиваль «Музеї України у всесвітньому культурному просторі».

У фестивалі візьмуть участь 105 музеїв із усієї України. Цього річ більше 30 закладів візьмуть участь у фестивалі вперше.

Мешканці та гості міста зможуть «відвідати» понад 50 музеїв України. Саме стільки конкурсних виставок розмістяться в залах історичного музею.

У межах фестивалю відбудуться три конкурси: «Мистецтво музейної експозиції» (міні-виставки); «Музейні видання» (каталоги, презентаційні альбоми, оригінальні видавничі проекти) та «Впровадження музейних програм» (акцій).

Оксана ГАЙДУК

РІЧНИЦЯ ЗАПОРІЗЬКИХ «ФОТОЗУСТРІЧЕЙ»

У рамках проекту «Флеш Арт Запоріжжя» на площі Маяковського відкрили другу аматорську фотовиставку. Як розповіли організатори, а це партійні та громадські організації міста – цього разу тема виставки була «Фотозустрічам – 1 рік!» Експозиція присвячена річниці існування в Запоріжжі молодіжного руху Photo Meeting (фотозустрічі), покликаною сприяти культурному розвитку міста.

Із вересня 2010 року, в Запоріжжі регулярно відбуваються тематичні зустрічі однодумців, під час яких учасники одягаються в персонажів оголошеної теми, а запрошені фотографи створюють вражаючі фотознімки. Першою зустріччю стала «Прогулянка мімів» – гуляючи по проспекту, веселі хлопці дарували посмішки і радість перехожим.

ВІТАЄМО З ЮВІЛЕЕМ!

17 вересня на сцені Колонного залу імені Миколи Лисенка святковим концертом головний диригент симфонічного оркестру Національної філармонії Микола Дядюра відзначить 50-річний ювілей

Фото Сергія ПІРІЄВА

У мистецькому вечорі братиме участь донька маестро, лауреат міжнародних конкурсів піаністка Катерина Дядюра, яка виконає Концерт № 20 для фортепіано з оркестром Вольфганга Амадея Моцарта. Також у програмі прозвучать увертюра до опери «Вільгельм Телль» Джоаккіно Россіні та Симфонія № 1 Густава Малера.

Сьогодні можна впевнено говорити, що музична кар'єра Миколи Дядюри склалася цілком успішно. Він володіє чи не всіма найвищими мистецькими званнями держави, серед яких народний артист України і лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка.

Учень знаного українського диригента і педагога, професора Романа Кофмана, Микола Дядюра у 1987 році одержав премію і спеціальний приз Японської асоціації диригентів на Міжнародному конкурсі в Токіо, після чого стажувався у США під керівництвом славетних майстрів Сейджі Озави, Леонарда Бернстайна і Андре Превена. З 1988 року і до сьогодні працює диригентом Національної опери України. У 1996 році на запрошення тогочасного директора і художнього керівника Національної філармонії України Володимира Лукашева став головним диригентом новоствореного симфонічного оркестру цього закладу.

У столиці України митець започаткував цикли концертів «Усі симфонії Бетховена», «Усі симфонії і концерти Брамса», «Роберт Шуман і його сучасники» та багато інших. Микола Дядюра плідно працює як диригент-постановник численних театральних і концертних проектів, бере участь у міжнародних музичних фестивалях, широко гастролює світом зі своїм оркестром, виступає як запрошений диригент із філармоніями оркестрами Польщі, Росії, Італії, Південної Кореї, Японії та інших країн.

Олександр ПІРІЄВ

ОДЕСА ВШАНУВАЛА ІСАКА БАБЕЛЯ ПАМ'ЯТНИКОМ

Бронзовий монумент найбільш «одеському» літераторові відкрито перед колишньою домівкою Ісака Бабеля

Одесити давно мріяли про гідний свого улюбленого письменника Ісака Бабеля пам'ятник, адже він – легенда Одеси й автор легенди про неї. І ось, нарешті, їхня мрія збулася. 4-го вересня на розі вулиць Жуковського та Рішельєвської, навпроти його колишньої домівки, було відкрито

бронзовий монумент. В урочистостях взяли участь очільники міста та області, донька письменника Лідія Ісаківна, його внук Андрій із сином Миколою, Михайло Жванецький та багато інших знаних гостей.

Пам'ятник споруджено за ініціативи Всесвітнього клубу одеситів на пожертви жителів міста й шанувальників таланту Ісака Бабеля в усьому світі. Таких спонсорів набралось понад тридцять тисяч. Скульптурну композицію виготовив москвич Георгій Франгулян, робота якого була визнана найкращою за підсумками громадського обговорення проектів монумента. Він зобразив автора «Кінармії» та «Одеських оповідань» у творчій задумі чи то на Потьомкінських сходах чи на порозі свого дому. А поруч ніби котиться старою одеською бруківкою колесо воза, як символ невпинності часу.

Спливають роки, вже знищено ідолів сталінської доби, за наказом яких Ісак Бабель був заарештований і в січні 1940 року розстріляний у катівні КДБ, а ім'я письменника-гуманіста й літописця буремної революційної доби живе в пам'яті нащадків. Літературознавці продовжують досліджувати зашифровані в його художніх і публіцистичних творах легенди. Майстри театру і кіно знов і знов воскрешають, створені бурхливою фантазією письменника колоритні образи колишніх одеських Робін Гудів.

Приклад шанобливого ставлення до творчої спадщини Ісака Бабеля демонструють одесити. У липні цього року вони тижневим літературним фестивалем відзначили 117-ту річницю від дня його народження. Тоді ж мали відкрити й пам'ятник письменнику, але забракло коштів на перевезення монумента з Москви. Тепер туристичні маршрути літературною Південною Пальмірою будуть доповнені новим об'єктом загальної уваги й прихильності. А ще в приміщенні Одеського будинку письменника нині став діяти клуб Бабеля.

Відкриттю пам'ятника Бабелю Одеська обласна філармонія присвятила цікавий літературно-музичний експеримент під назвою «Два Ісака», який продемонструвала 6 вересня. У цій композиції було поєднано літературні тексти Ісака Бабеля зі співзвучною їм музикою Ісака Шварца. Авторами й виконавцями цього оригінального проекту стали Національний одеський філармонічний оркестр під керівництвом заслуженого артиста України Хобарта Ерла та онук письменника актор і режисер Андрій Малаєв-Бабель, який прибув із США.

Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ

Тринадцятого вересня 2011 року на 97-му році життя помер Герой України, видатний вчений, знаний державний та громадський діяч, доктор історичних наук, професор, академік Національної Академії наук України, Голова Національної спілки краєзнавців України, Голова правління Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини, віце-президент Асоціації історичних міст України, головний редактор журналу «Краєзнавство», Голова редколегії книжкової серії «Реабілітовані історією»

Петро Тимофійович ТРОНЬКО

Завдяки багаторічній творчій та науковій діяльності Петро Тимофійович Тронько здобув заслужений авторитет серед широких кіл громадськості. Щедро даруючи свій талант людям, він ділився своїм багатим досвідом з молодим поколінням краєзнавців та істориків.

Петро Тимофійович був надзвичайно ерудованою, освіченою, мудрою, порядною людиною. Він присвятив свій талант служінню народові України, був наполегливим і невтомним у творчій та науковій діяльності, все своє життя присвятивши розвитку і збереженню української культури та історії. Петра Тимофійовича не забудуть колеги, студенти – всі, кому його талант став прикладом наслідування.

Вічна Йому пам'ять...

Міністерство культури України

На 97 році життя відійшов у вічність відомий учений-історик, державний і громадський діяч, Герой України

Петро Тимофійович ТРОНЬКО

Упродовж багатьох років Петро Тимофійович входив до складу редколегії журналу «Пам'ятки України» нашого видавництва.

Його авторитетного слова видатного вченого завжди дослухалися журналісти, історики. В особі Петра Тимофійовича ми втратили справжнього друга і порадника. Світла пам'ять про Петра Тимофійовича назавжди залишиться в наших серцях.

Колектив ДП «Газетно-журнальне видавництво МКТ» висловлює глибокі співчуття рідним та близьким з приводу непоправної втрати

Науково-дослідний інститут пам'яток охоронних досліджень висловлює глибокі співчуття родині та близьким з приводу тяжкої втрати – смерті

Петра Тимофійовича ТРОНЬКА

Багаторічна наукова діяльність, активна громадянська позиція, відданість справі розбудови самостійної української держави Петра Тимофійовича склали вагомий внесок у розвиток вітчизняної та світової культури та науки.

Завдяки його зусиллям відроджено краєзнавство в незалежній Україні, що сприяло зростанню інтересу європейської та світової громадськості до історії та сьогодення нашої Батьківщини.

П. Т. Тронько є автором і співавтором понад 600 наукових праць та 16 книг. Його стараннями та наполегливістю створено унікальне енциклопедичне видання «Історія міст і сіл Української РСР».

Його творчий доробок є вічним монументом науковому та громадському діячу, знаному далеко за межами України, адже завдяки його зусиллям як Голови правління Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини ім. О. Гончара знову постали Михайлівський собор у Києві та Успенський собор Києво-Печерської лаври, а також багато інших пам'яток.

Вічна пам'ять Петру Тимофійовичу Троньку.

Директор НДІ пам'яток охоронних досліджень О.М. СЕРДЮК

Пісенне золото Березової Рудки

10-го вересня напередодні 90-річчя поета-пісняра Дмитра Луценка учасники пісенно-мистецького фестивалю «Осіннє золото» вшанували пам'ять знаного майстра слова

Тамара ЛУЦЕНКО

«Осіннє золото», «Києве мій», «Фронтівники», «Мамина вишня» – ці пісні українці люблять і підспівують їх виконавцям на урочистостях. Проте чи кожен назве автора слів? А от мешканці села Березова Рудка Пирятинського району Полтавської області знають – це їхній земляк, відомий поет-пісняр Дмитро Луценко. Саме тут промайнули дитинство та молодість поета. Пишаючись знаменитим сином рідної землі, селчані популяризують творчість та відомості про нього, більш вичерпно – на щорічному пісенному фестивалі «Осіннє золото».

Цьогорічне свято набуло особливої врочистості, оскільки відбулося напередодні 90-річного ювілею майстра слова. На ньому ми побачили дружину Дмитра Луценка Тамару Іванівну та сина Сергія. Невтомна берегиня творчого спадку чоловіка приїздить до Березової Рудки попри те, що її вік наступного року сягне 90-а літ. Побажання Тамари Іванівни були враховані при визначенні лауреатів премії імені Д. Луценка. Берегиня творчості Луценка подякувала землякам Дмитра Омеляновича, наголосивши: якби не вони, нічого б вона сама не зробила. «Дякуючи вам існує це свято вже 20 років», – сказала вдова поета.

У селі ми поринаємо в радісну атмосферу. Алеями святково

оформленої території лісопарку лунають пісні на вірші Дмитра Луценка у виконанні фольклорних колективів. Ліворуч і праворуч шляху до місця дійства народні умільці знайомлять зі своїми виробами: рушниками, вишиванками, писанками та шедеврами гончарів. На сцені Співочого поля дуети, тріо, квартети та вокальні ансамблі вже помірялися силами на краще виконання пісень на слова поета-пісняра. Водночас найбільш пізнавальними для себе моментами дня чимало слухачів назвали церемонію вручення літературно-мистецької премії імені Дмитра Луценка «Осіннє золото» та святковий концерт за участю лауреатів та гостей свята.

Ось як це відбувалося. Для вручення премії на сцену запрошуються голова правління Українського фонду культури Герой України Борис Олійник та його перший заступник, заслужений діяч мистецтв України Дмитро Янко.

«Премія, заснована 2001 року, щорічно вручається в рідному селі поета, – повідомляє Борис Олійник. – Її лауреатами стали вже 42 поети, співаки, композитори, хорові та мистецькі колективи, а також журналісти, які популяризують творчий спадок поета».

Усміхнені й радісні виходять на сцену лауреати. Серед них: поет Олександр Мороз, співачка Валентина Стельмах, вокальний дует «Крила» у складі Валентини та Володимира Олійників із міста Хорол на Полтавщині, вокальний дует «Росичі» у складі Анатолія Лаврінчука і Антона Дацуника, а також народний хор села Березова Рудка.

Згодом лауреати отримують ще й почесні грамоти Міністерства культури і туризму України. Перед врученням їх головний спеціаліст відділу взаємодії з Верховною Радою України міністерства Наталія Ткаченко передасть вітання всім учасникам свята від міністра культури України Михайла Куліняка.

Цього дня учасників свята та шанувальників творчості поета привітали голова Пирятинської райдержадміністрації Микола Купріян, сільський

Урочистості біля Березоворудського музею

Борис Олійник – Валентині Стельмах: «Дай Вам Боже не останню премію!»

голова Олександр Оніщенко та інші шановані люди. Так, Микола Купріян відзначив, що цьогоріч на свято прибули гості з Києва, Дніпропетровська, сусідніх районів, зокрема Сумщини.

Поряд з іншими артистами в цей день на сцені колоритно й самовіддано виступили лауреати премії імені Дмитра Луценка різних років, які заспівали чимало пісень на слова поета.

Пісні Ігоря Шамо «Осіннє золото», яка стала візитівкою свята, та «Києве мій» натхненно виконав, вразивши силою і красою голосу, лауреат міжнародних і всеукраїнських фестивалів та конкурсів Василь Калінкін. Слова ведучої та уява перенесли гостей до Києва, коли прозвучало: «Що години на Майдані Незалежності лунає фрагмент мелодії пісні "Києве мій", і

годинник продовжує відлік часу нашої історії». 15 жовтня він зафіксує 90-річчя автора слів цієї улюбленої для багатьох пісні.

Валентина та Володимир Олійники запропонували увазі гостей прем'єру пісні Олексія Чухрая «Де ти любов», а Валентина Стельмах майстерно виконала твори: Анатолія Пашкевича «Яблунова доля» та Якова Цегляра «Дівочий сон». Вокальний дует «Росичі» зачарував піснею «Не почужій, моя любове», музику до якої написав керівник дуету композитор Анатолій Лаврінчук. Пісенне вітання прозвучало й у виконанні народного самодіяльного хорового колективу села Березова Рудка. Несподіванкою для багатьох стали прочитані відомим політичним діячем Олександром Морозом власні поезії.

Співає «Дарничанка»

Артисти «Дарничанки» перед виступом

Лауреати охоче ділилися своїми думками й переживаннями. Так, Олександр Олександрович Мороз зазначив: «Важливо, що це премія імені людини, яка надзвичайно багато зробила для розвитку української культури, пісенної перш за все. Його висока поезія гарно лягає на ноти, мелодії стають фактично народними». Водночас він висловив розуміння, що така нагорода певною мірою аванс.

Зі словами Дмитра Луценка, покладеними головним чином на музику славетного полтавського композитора Олексія Чухрая, кілька пісень має в репертуарі дует у складі Валентини та Володимира Олійників. Вже 20 років поспіль Олійники приїждять до Березової Рудки та привозять аматорські колективи, з якими працюють. Так, і цього разу в конкурсній програмі виступив дівочий ансамбль, яким опікується Валентина. Вона каже, що вірші Дмитра Луценка запам'ятовуються за кілька прочитань тексту. Дует виконував пісні на слова поета на Вінниччині, в Києві, в Миргороді тощо.

«Я дуже люблю пісні на слова пана Дмитра, а особливо з репертуару Раїси Кириченко, яка між іншим теж була лауреатом премії імені Луценка. От і сьогодні виконала дві пісні, які співала незабутня співачка. Ці твори більше підходять для виконання саме народним голосом, як у мене», – каже Валентина Стельмах. Таємницю свого успіху вона вбачає передусім в тому, що всю душу вкладає в пісню.

Завершив чудове свято потужний виступ заслуженого народного ансамблю пісні і танцю України «Дарничанка» (лауреата літературно-мистецької премії імені Дмитра Луценка «Осіньне золото» 2007 року). Співаки виконали твір Петра Андрійчука «Листи/Розповідь солдатики-удови».

Керівник колективу заслужений працівник культури України, професор Київського національного університету культури і мистецтв Петро Андрійчук поділився враженнями від фестивалю. Він оцінив конкурс, як напрочуд вдалий, адже гості зустрічаються тут як друзі, все оповите добром і теплом. Його колектив не вперше бере в ньому участь і охоче включає пісенні твори на слова Дмитра Луценка до програм, бо вважає поета народним, це для Петра Андрійчука – еталон.

Заслужена артистка України Оксана КАЛІНЧУК

«У нього нема новотворів, він послуговується простими, чорноземними словами, які чув із дитинства в рідному селі. Вони утворюють дивовижні поетичні рядки, де немає зайвого слова.

Ці вірші і хору співати легко, бо вони музичні. За його піснями можна визначити виконавця, оскільки там є думка, яку видно одразу, і «підводна», яку треба вловити і вкласти в неї зміст», – зауважує керівник колективу.

Завжди людно в Березоворудському народному історико-краєзнавчому

Зібралось люду чимало

музеї. Тут ми бачимо куточок хати Дмитра Луценка, де збереглися меблі з його оселі, колосочка, яка виколикала шістьох дітей родини Луценків, фотографії сім'ї, портрет Шевченка. В цій атмосфері поет народився і жив до 1933 року.

Директор музею Гончар Валентина розкажує: перша його поетична збірка «Дарую людям пісню» з'явилася у 1962 році. Він став членом Спілки письменників, і почали виходити збірки. Усі вони зібрані в музеї.

ської школи Ольга Слепцова зі своєю ученицею Катрусею. Вчителька – науковий керівник школярки, яка пише роботу про Дмитра Луценка, відвідуючи Малу академію наук.

Отож пам'ять жива. Творчість видатного поета, слова пісень якого були настільки близькими людям, що вважалися народними, співають і вивчають. Такий спадок лишають митці від Бога, яким і був Дмитро Омелянович Луценко.

Світлана СОКОЛОВА
Фото Романа РАТУШНОГО

Відео для історії

Яскраві барви «Київ Музик Фесту»

Ще не вгамувалися пристрасті з приводу цьогорічних фестивалів «Музичні прем'єри сезону» і «Музика молодих», а Україна вже наближається до наступної події року – XXII Міжнародного фестивалю «Київ Музик Фест»

Нагадаємо, що ідея мистецького свята виникла на світанку незалежності України у надрах Спільки композиторів. Її реалізували видатні музично-громадські діячі Іван Карабиць, Володимир Симоненко і Вірко Балеї. Відтоді «Київ Музик Фест» утримує планку найпрестижнішого міжнародного форуму академічної музики в державі. Нині фестиваль активно підтримують Міністерство культури України і численні державні, громадські, духовні та інші установи. Цьогоріч до них чи не вперше за останній період долучилося Головне управління культури Київської міської держадміністрації. Співголови оргкомітету фестивалю – міністр культури України Михайло Кулиняк і голова Національної спілки композиторів України Ігор Щербаків, художній керівник – почесний співголова НСКУ Мирослав Скорик.

За традицією фестиваль проходить щорічно в останній тиждень вересня. Тож з 24 вересня до 2 жовтня на різних концертних майданчиках міста (а їх біля десяти) відбудуться 5 симфонічних, 4 хорових, 15 камерних концертів, електроакустичний проєкт «ЕМ-візія» та інші заходи (усього близько тридцяти). У виконанні 25-ти провідних вітчизняних і зарубіжних симфонічних, камерних, хорових колективів, а також численних солістів прозвучать близько 180-ти творів, третина з яких – прем'єри, майже 150-х композиторів, у тому числі 110-ти українців.

Міжнародна «палітра» фестивалю цьогоріч налічує 17 «кольорів»-держав. Це Австрія, Азербайджан, Аргентина, Білорусь, Данія, Естонія, Італія, Казахстан, Німеччина, Польща, Росія, Сербія, Україна, Франція, Швейцарія, Швеція, Японія. Серед іноземних гостей очікуємо на французького саксофоніста Марка Сіффера,

композиторів із Азербайджану – Франгіз Алізаде, Італії – Паоло Розато, Давід Реміжьо, Росії – Олександр Радвілович, Андрій Гордейчев, Білорусі – Яуген Паплаускі, Данії – Ілля Берг, диригентів із Японії (Уено Такасі) й Італії (Паскуале Велено), піаніста із Данії Олександра Вауліна, швейцарського вокаліста Роберта Коллера, австрійську гітаристку Крістину Шорн, виконавця на ударних інструментах Івана Манчінеллі (Італія), музикознавця Єжи Станкевича (Польща) та інших.

Особливість програми «Київ Музик Фесту-2011» – відсутність збірних, прохідних імпрез. Кожен концерт має певну концепцію, відображену в назві.

Окремий змістовий стрижень утворив симфонічний жанр. Урочисте відкриття фестивалю (24 вересня, 19.00, Філармонія) стане вечором феєричних прем'єр гостей Олександра Радвіловича, Франгіз Алізаде і таких авторитетних українських митців, як Євген Станкович, Ігор Щербаків, Іван Тараненко. Виконавці – Національний симфонічний оркестр України (художній керівник – Володимир Сіренко), Національна капела України «Думка» (художній керівник – Євген Савчук). Програма Естрадно-симфонічного оркестру (диригент – Микола Лисенко) «Українська рапсодія» презентує твори Михайла Вериківського, Якова Лапинського, Наталії Боевої, Андрія Матвєєва, Володимира Птушкіна і Жанни Колодуб (26 вересня, 15.00, Великий зал НМАУ). Імпреза «Душе моя...» Національного симфонічного оркестру (диригент – Наталя Пономарчук) представить композиції Юрія Іщенка, Валентина Сильвестрова, Олександрів Костіна та Яковчука (29 вересня, 19.00, Філармонія). «Східноукраїнський симфонічний експрес» (30 вересня, 19.00, Філармонія) домчить слухачів до прем'єр донецьких авторів Володимира Стеценка, Данила Мілки, Романа Качалова та Євгена Петриченка. Програму за участю симфонічного оркестру та хору Національної радіокомпанії України (керівники Володимир Шейко і Юлія Ткач) підготовлено за грантом Донецької обласної ради. Назву концертіві закриття фестивалю (1 жовтня, 19.00,

Філармонія) дав опус Юлії Гомельської «Україна Forever». В інтерпретації Симфонічного оркестру Національної філармонії під орудою Миколи Дядюри прозвучать також один із найкращих творів її учителя Олександра Красотова, прем'єра Сергія Пілютикова і Концерт для фортепіано Левка Ревуцького у першій, іще невідомій українській публіці, редакції.

Найпотужніший блок фестивалю становлять камерні концерти. Беззаперечним лідером тут є Національний ансамбль солістів «Київська камера». Очолюваний Валерієм Матюхіним колектив представить чотири (!) програми за вісімнадцяти творів здебільшого українських композиторів – одну в Національній філармонії (29 вересня, 19.00), а решту – цілою серією Non stop «Київської камерати» в залі НСКУ (2 жовтня, з 14.00). Шанувальників, поза сумнівом, зацікавлять і концерти «Київських солістів» (28 вересня, 19.00, Філармонія), Львівського камерного оркестру «Академія» під керуванням Ігоря Пилатюка (27 вересня, 19.00, Філармонія), Ансамблю імені Бориса Лятошинського (28 вересня, 19.30, Будинок органної музики), Камерного ансамблю «Нова музика в Україні» (художній керівник – Володимир Рунчак, 1 жовтня, 16.00, Малий зал НМАУ). Плідне продовження отримає традиційний фестивальний цикл «Музичні діалоги»: «Україна–Росія» (27 вересня, 16.00, НСКУ, ансамбль Сергія Пілютикова «Рикошет»), «Україна–Данія» (27 вересня, 20.00, Фонд сприяння розвитку мистецтв, виконавці Ілля Берг та Олександр Ваулін), «Україна–Японія» (29 вересня, 16.00, Київська дитяча академія мистецтв), «Україна–Швейцарія» (29 вересня, 16.00, НСКУ, «Рикошет»), «Київ–Санкт-Петербург» (30 вересня, 16.00, НАМУ, квартет Post Scriptum). На нашу думку, багатьох вразять унікальні програми

«Саксофоніста» з творів для саксофона соло (25 вересня, 16.00, НСКУ, Марк Сіффер), «Прага–Київ–Львів-2011» інтернаціонального ансамблю Orchestra Benedetto Marcello (28 вересня, 16.00, Малий зал НМАУ).

Концертів за участю хорів насправді буде більше, ніж чотири. Окрім суто хорових імпрез «Псалми і молитви» (25 вересня, 13.00, Михайлівський собор, військовий хор із Чернігова), «Парад хорових прем'єр» (25 вересня, 19.00, Філармонія, камерні хори «Київ» і «Хрещатик»), «Пробудження» (1 жовтня, 13.30, церква Св. Василя Великого, хор імені Платона Майбороди, Камерний хор при Покровському храмі Головного військового шпиталю України, ансамбль Alter ratio), «Хуртовина айстр» (1 жовтня, 16.00, НАМУ, ансамбль «Благовість»), хор студентів КНУКіМ, у концерті відкриття бере участь ушлявлена «Думка», в Будинку органної музики співатиме Ансамбль імені Бориса Лятошинського, «Східноукраїнський симфонічний експрес» «везиме» також хор імені Платона Майбороди.

Важливими подіями музичного життя країни стануть презентація відроджених мистецьких видань – журналів «Музика», «Театральний концертний Київ», «Український театр» (27 вересня, 14.00, НСКУ) і творчі зустрічі з композиторами Яугеном Паплаускім (Білорусь), Паоло Розато й Давідом Реміжьо (Італія) у Читальному залі формування музичного фонду Національної бібліотеки імені Володимира Вернадського (28 і 29 вересня, 12.00), Іллею Бергом та Олександром Вауліним (Данія) у Музеї імені Миколи Лисенка (28 вересня, 14.00).

На всі концерти вхід вільний. Тож щиро запрошуємо на XXII Міжнародний фестиваль «Київ Музик Фест»!

Діалог із Жаном Песке

«Ім'я художника Івана (Жана) Песке, уродженця України, широко відоме на Заході, хоча практично нічого не говорить українській публіці», – не змовляючись, констатували вітчизняні ЗМІ, відгукуючись на відкриття в Київському національному музеї російського мистецтва унікальної виставки «Іван Песке. Діалог культур». Експозицію, в якій представлено близько 70 робіт метра, мистецтвознавці й самі музейники характеризують як сенсаційну для України. І мають на те рацію

Про живописця, графіка, пастелиста, гравера і просто неперевершеного пейзажиста Жана Песке, він же Іван Мечеславович Пескевич (франц. Peske, Jean Miseslas), насправді добре знають у Західній Європі – і мало хто чув у нас. Тим важливіше, що саме з першої в історії персональної виставки метра в столичному Російському музеї стартувала серія міжнародних виставкових проектів, які, за задумом музейників, мають ознайомити вітчизняного глядача з російськими та українськими художниками, життя та творчість яких відбулися за кордоном. «Іван Песке. Діалог культур», ініційована директором Київського національного музею російського мистецтва Юрієм Вакуленком, була підготована сумісно із галереєю «MC FINE ARTS» (Монако). На відкриття проекту до Києва з Франції приїхав сам галерист, арт-дилер і відомий колекціонер живопису Георгій Хаценков. Переважна більшість робіт, що експонуються в столиці України, надана саме ним.

Іван Песке вважається одним із найяскравіших представників Паризької школи. Видатний критик, автор терміну «Паризька школа», Андре Варно свого часу писав: «Песке залишається серед найкращих, серед тих, хто, підтримавши імпресіонізм, та потім залишивши цю техніку, зміг дати відсіч екстраживописним викликам, ішов непохитно виключно йогому призначенням шляхом. Його творчість така, яка є – міцна! І цей майстер може бути поряд із найзнаменитішими». А от яку відозву про творчість нашого співвітчизника залишив легендарний Гійом Аполлінер: «Жан Песке, малорос, є чудовим художником, і французька школа може претендувати на його творчість». Іван-Жан насамперед відомий імпресіоністськими пейзажами Бретані та півдня Франції, портретами і натюрмортами. Його пастелі

й акварелі багато експертів сьогодні ставлять в один ряд із роботами Анрі Тулуз-Лотрека.

Любов до сонячного Провансу і Ван-деї та здатність Песке передати за допомогою фарб «душу» французького краю пояснювалися просто, як все геніальне: південь Франції нагадував Іванові... Україну. «Боже, як це все нагадує Україну – навіть у землі той самий запах», – писав він у щоденнику. Втім, відвідувачі київської експозиції можуть переконатися, що не лише французькі пейзажі майстра Паризької школи мають виразно українські корені – численні квіткові композиції Івана-Жана явно перекликаються з українською народною живописною традицією.

Найкращі зразки світової культури, зокрема живопис, насправді народжуються «на стику» різних культур і професійних шкіл, коли одна доповнює і збагачує іншу. В історію мистецтва Іван-Жан Песке увійшов як геній і Франції, і України. Заслужено. Шкода лише, що передовсім через не пов'язані власне з мистецтвом обставини повернувся на Батьківщину лише зараз.

Ганна ПАРОВАТКІНА

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Іван Мечеславович Пескевич народився 27 липня 1870 року в селі Голта Кам'яно-Мостської волості Ананьєвського повіту Херсонської губернії (нині місто Первомайськ Миколаївської області) в родині лікаря.

Займатися живописом розпочав у Києві, відвідуючи художню школу. У 1885–1888 роках учився в Одеській художній школі, потім продовжив навчання у Варшаві.

1889 року, отримавши спадок від батька, емігрував до Франції. Займався в академії Анрі Руссо (Henri Julien Felix Rousseau) під керівництвом художника і графіка Жан-Поля Лорана (Jean-Paul Laurens). Мистецтву офорту навчався у Каміля Піссаро (Jacob Camille Pissarro), послідовного прихильника імпресіонізму. Вибір сюжетів, використання простих композицій і яскравих фарб роблять Ж. Песке близьким до імпресіоністів, інтимний характер змальовуваних інтер'єрів ріднить його з «набидами», манера роботи з кольором і подовженими тінями нагадують про школу «Понт-Авена» (Pont-Aven).

З 1891 року художник входив до кола співробітників літературно-художнього журналу La Revue Blanche (видавці – брати Олександр, Таде і Луїз-Альфред Натансоні).

Був близько знайомий з Анрі Тулуз-Лотреком (Henry de Toulouse Lautrec Monfa), Полем Серюзье (Paul Serusier), Морісом Дені (Maurice Denis), Полем Синьяком (Paul Signac) і П'єром Боннаром (Pierre Bonnard), що входили до групи «Набі» (Nabis).

1901 року La Revue Blanche провів першу персональну виставку Ж. Песке. Творчість художника була відзначена критиком Феліксом Фенеоном (Felix Feneon), мистецтвознавцем і художнім керівником журналу Le Figaro Арсеном Олександром (Arsen Alexandre).

На початку ХХ століття Песке захопився постімпресіонізмом. Помер Іван Мечеславович Пескевич 21 березня 1949 року в містечку Ле-Ман – столиці департаменту Ман.

Жан Песке брав участь у численних виставках, зокрема в салонах: «Осінньому», «Незалежних», «Тюльрі», Національного товариства витончених мистецтв, брав участь у групових виставках у Франції. У 1925 році показав офорти в павільйоні «Мистецтво книги» на Міжнародній виставці декоративних мистецтв у Парижі.

1950 року меморіальна виставка художника відбулася в рамках салону «Незалежних», у 1960 році – в галереї International в Нью-Йорку, в 1972 році – в галереї Durand-Ruel в Парижі. Остання на сьогодні значима персональна виставка Ж. Песке (близько 80 робіт) в 2002–2003 роках зробила подорож маршрутом Вандея – Сан-Тропе – Колюр.

Жан Песке був одружений на художниці К. Лушниковій, учениці скульптора Огюста Родена (Francois-Auguste-Rene Rodin). У польських колах Парижа художник мав багато друзів, серед яких були дослідниця Марія Кюрі (Marie Curie), поет Гійом Аполлінер (Guillaume Apollinaire) тощо. Роботи Ж. Песке зберігаються в музеях Парижа, Руана, Сан-Тропе, Колюра й інших містах Франції, а також у Женеві й Варшаві.

«Де є бриндзя, вурда, овечий сир – там людська праця, музика і спів»

XII фестиваль-ярмарок «Гуцульська бриндзя» зібрав понад тридцять тисяч учасників та гостей

...Звучать трембіти, народні музичні інструменти, ідуть парадні брички, запряжені добротними конями з китицями, на них – гуцули у вишиванках У Рахові свято – величаве, колоритне, багатолюдне. Так тут вшановують непросту працю вівчарів і демонструють свої предвічні традиції, які передаються від покоління до покоління.

Під запальну гуцульську музику, яку виконували троїсті музики, можна було скуштувати шашлик із баранини, і «лінивий» шашлик із печеною картоплею, червоним перцем і маленькими шматочками овечого сиру.

Усе це розмаїття вражало, як також і численні вироби з овечої шерсті, вишивки, ткани ліжники, різьба по дереву, вироби з лозоплетіння, якими славиться закарпатське село Іза.

Усе дійство було побудоване так, що гості свята побачили як запалюється справжня полонинська ватра, як доять овець і виготовляють бринзу.

У кількох місцях полонини – урочища Буркут – можна було побачити справжні пастуші «стаї» – маленькі колиби, у яких мешкають пастухи на полонині, а трохи далі під лісом у загородах бекали вівці. Дітвора, особливо приїжджа, яка ніколи перед тим не бачила овець, не могла натішитись...

На сцені упродовж всього дня виступали колективи художньої самодіяльності як з Рахівського району, так і з усієї Закарпатської області, заслужені артисти України Дмитро та Назарій Яремчуки, народна артистка України Наталія Бучинська, заслужений артист України Павло Мрежук. Також виступали самодіяльні колективи із країн-сусідів Румунії, Угорщини, Чехії, Словаччини, з інших областей України. Справа честі кожного учасника фестивалю, мешканців Рахова, гостей – прибути на свято у вишиванці. Це, мабуть, найбільший і найколоритніший в Україні парад вишиванок, бо їх тут одягнули усі – від немовлят у візочках до стареньких, дуже похилого віку людей.

Львів'янка Галина Щур, яка уже втретє приїхала відвідати Рахівський фестиваль, розповіла цікаву історію про свою вишиванку. Сорочка, яку вона одягнула, належала ще її прабабці.

На святі вдалося поспілкуватися і з його безпосередніми винуватцями – вівчарями. Сьогодні вони – у біленьких вишиванках, у кольорових кептарях, веселі, усміхнені, а не такі суворі, як на полонині, бо свято, є свято.

Надія ПАСТЕРНАК

Історія у вимірі трьох століть

До 125-річчя з дня заснування Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Короленка

Харківська державна наукова бібліотека імені В. Короленка є однією з найбільших бібліотек України та Європи. За значимістю вона стоїть поруч із Національною бібліотекою України імені В. Вернадського та Національною парламентською бібліотекою

Заснована 8 жовтня 1886 року як громадська бібліотека за ініціативи найкращих представників харківської інтелігенції: харківським губернатором О. Иксуль фон Гильденбандтом, відомою просвітителькою Христіною Алчевською, професорами Харківського університету Миколою Бекетовим, Олександром Кирпичниковим, Миколою Сумцовим, Василем Данилевським, Олексієм Грузинцевим та іншими. До подальшої долі бібліотеки були причетні академік Дмитро Багалій, який протягом 13 років очолював правління Харківської громадської бібліотеки, академік архітектури Олексій Бекетов, який безкоштовно розробив спеціалізований проект будівлі для бібліотеки і керував її будівництвом та Любов Хавкіна – співробітниця бібліотеки, видатний бібліотекознавець, автор багатьох праць, що здобули міжнародне визнання.

Видавці, урядовці, вчені, науковці, громадські діячі безкоштовно сформували потужний фонд, що за 25 років існування зріс у 70 разів (з 1,7 тис. прим. під час відкриття до 149 тис. прим. у 1911 р.).

У великій читацькій залі в різні роки виступали: Віра Комісаржевська, Ігор Северянін, Федір Сологуб, Костянтин Бальмонт, Стефан Цвейг, Йоганн Бехер, Володимир Маяковський, Йосип Мандельштам, Василь Еллан-Блакитний, Олексій Толстой, Валентин Катаєв, Юрій Олеша, Анна Ахматова, Михайло Кольцов, Павло Тичина, Володимир Сосюра, Євген Євтушенко; давали концерти: Сергій Рахманінов, Рейнгольд Глієр, Бела Барток, Володимир Горовиць, славнозвісний хор Миколи Леонтовича та багато інших.

За обсягом фонду, читачів та книговидач наприкінці XIX – початку XX ст. Харківська державна бібліотека посідала третє місце серед найбільших бібліотек країни, а за інтенсивністю відвідувань була навіть першою.

Політизація та ідеологізація життя у 20-ті роки позначилася створенням у бібліотеці кабінету

марксизму-ленінізму, відділу національностей та чужоземної літератури.

У 1922 році відбувається багато знакових подій: бібліотека отримала статус державного закладу культури і цього ж року Раднарком України присвоїла їй ім'я відомого письменника Володимира Короленка. Почало здійснюватися державне планове комплектування обов'язковим примірником всієї друкованої продукції, що видавалася в СРСР.

У 1926 році бібліотека стала місцем проведення першого Всеукраїнського з'їзду бібліотечних працівників. І невдовзі за високий рівень діяльності та значний внесок у розвиток науки та освіти України було визначено статус бібліотеки як наукової державної установи в підпорядкуванні сектору науки Наркомосвіти УРСР. Відтоді бібліотека називається Державною науковою бібліотекою імені В. Короленка і стала науково-методичним центром для бібліотек республіки.

Напередодні Великої Вітчизняної війни бібліотека обслуговувала близько 20 тисяч читачів, кількість відвідувань перебільшувала 200 тисяч на рік. Фонд ХДНБ налічував 2 млн 300 тис. одиниць і був укомплектований науковою літературою з усіх галузей знань, містив унікальні колекції пам'яток писемності та друку.

Війна завдала книгозбірні великих втрат. Було зруйновано книгосховище, авіабомба влучила в читальний зал, був пограбований фонд. З перших днів окупації Харкова бібліотекою опікувався штаб Альфреда Розенберга. Близько 700 тис. примірників згоріло, багато рідкісних видань було вивезено до Німеччини. Серед останніх – українські стародруки XVII–XVIII ст., колекція географічних карт та атласів XVIII–XX ст., іноземні стародруки, науково-технічні видання, довідкова література, та багато ін. Було також вивезено систематичний каталог обсягом 1 млн 200 тис. карток.

Серед матеріалів Нюрнберзького процесу щодо злочинів фашистів

Сучасний вигляд бібліотеки

у роки Другої світової війни неодноразово розглядалися документи про втрати ХДНБ імені В. Короленка, серед них фігурував фотознімок її напівзруйнованого фондосховища. Документи, представлені Міжнародному суду, свідчать про значні, непоправні втрати.

Лише 1952 року закінчилося відновлення систематичного каталогу за участю науковців Харківського державного університету, науково-дослідних установ і вузів міста. Бібліотека розширюється. Збудовано нове книгосховище на 4 млн томів та службового і читацького корпусів. ХДНБ отримала додатково 12730 квадратних метрів корисної площі, що дозволило не тільки раціонально розмістити фонд і забезпечити його відповідне зберігання, а й організувати обслуговування читачів у 13 спеціалізованих читальних залах.

У структурі ХДНБ відновлюється відділ української ліквідований ще 1917 року. Бібліотека задовго до сучасного розуміння українознавчої та краєзнавчої діяльності сформувала її основні принципи і напрямки. 1996 року ХДНБ стала центром краєзнавства та координатором краєзнавчої діяльності бібліотек країни.

У фонді рідкісних видань та рукописів бібліотеки сьогодні зберігається близько 70 тис. пам'яток світового та національного культурного значення. Бібліотека володіє унікальним зібранням книг кирилицького і латинського шрифтів, виданих в Україні у XVI–XVIII ст. У складі цієї колекції 42 пам'ятки друку, що збереглися в одному – харківському примірнику.

Унікальним є газетний фонд бібліотеки за своїм обсягом і хронологічною глибиною. У ХДНБ зберігаються газети з 1759 року видання.

Нині бібліотека отримує щорічно 40–60 тис. нових надходжень.

У результаті фонд становить 7,1 млн. примірників, 45 тис. читачів (основний контингент – науковці, спеціалісти, студентська молодь), щорічно майже 400 тис. відвідувань.

При бібліотеці успішно працюють клуби краєзнавців, пушкіністів, Американський клуб. З 2005 року розпочала роботу літературна студія Міжрегіональної спілки письменників України. Сприяють цьому давні творчі зв'язки зі Спілкою краєзнавців України, товариствами «Просвіта», «Спадщина», «Охорона пам'яток історії та культури».

Міжнародне співробітництво продовжує розвиватися завдяки плідній співпраці з Центром Ради Європи в Україні, Представництвом Європейського Союзу в Україні, Інститутом східних та південно-східних слов'ян (Відень), Гете-Інститутом Інтер Націонес (Мюнхен), посольствами США, Австрії, Франції, Польщі в Україні, Канадським інститутом українознавчих студій, Мічиганським університетом, Товариством «Канадські друзі України» та іншими фондами і організаціями. Бібліотека має 63 партнери з Міжнародного книгообміну.

До послуг користувачів електронний каталог, власні і запозичені бази даних, Інтернет-центри, Wi-Fi, працює «віртуальна довідка», електронна доставка документів, Центр інформаційної підтримки винахідництва.

Зрозуміло, що це лише окремі сторінки багаті історії закладу. Але вона продовжує надалі активно писатися нашими фахівцями.

Валентина РАКИТЯНСЬКА,
директор Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Короленка, заслужений працівник культури України

Олексій Бекетов

Дмитро Багалій

Такою була читацька зала за часів О. Бекетова

Свято у стародавньому Меджибожі

За традицією молодята в день одруження йдуть до замку

Фестиваль у фортеці відтворив екзотичні елементи стародавнього побуту

Чимало туристів, бажаючи звідати романтичних почуттів, прямують у вихідні на Хмельниччину, до старовинного Меджибізького замку. Могутня фортифікаційна споруда розташована на перетині річок Південний Буг та Бужок, звідки й назва Меджибіж – «межи Бугами». Тут щорічно проводиться фестиваль середньовічної культури і військово-історичної реконструкції – «Стародавній Меджибіж».

Нещодавно відбулося вже сьоме свято.

Найдоцільніше приїздити до Державного історико-культурного заповідника «Меджибіж» заздалегідь, тоді можна без поспіху ставити намет під древніми фортечними стінами, а після цього ще й насолодитися співом під гітару біля вогнища у колі друзів. А вже коли вранішнє сонце розсіє над рікою туман, відновивши сили після дороги, вирушити на оглядини замку. А подивитися є на що!

Зважте – укріплення на цьому місці існували ще з XI століття, відтоді, коли Меджибіж був центром

Меджибізький замок

удільного князівства. Їх неодноразово зміцнювали, добудовували та перебудовували. Тому не дивно, що товстезні стіни та сторожеві вежі витримували безліч ворожих навал, і замок-фортеця був важливим форпостом для всього краю. На сьогодні ж більшість споруд, на жаль, ще не реставровано, а от Лицарську вежу та церкву, каретний і адміністративний пристінні корпуси вже оновлено. Крім того, триває реконструкція палацового комплексу, а у самому замку діють історичний музей та виставка військової техніки, тож будь-якої пори туристам є що побачити та почути.

Починаючи з 2004 року, коли в стінах замку стали влаштовувати фестивалі, він став особливо привабливим для вітчизняних і зарубіжних мандрівників, адже з кожним роком на них усе повніше відтворюються екзотичні елементи стародавнього побуту. А це й історичне поселення, і відомі з давніх-давен народні промисли та ремесла, і середньовічна харчовня, і вуличний театр з музиками й чаклунами, і турніри лучників та арбалетників.

Під час свята простора замкова площа перетворюється водночас на велелюдний ярмарок і на лицарське ристалище (так у давнину називалася площа для змагань та й саме змагання) та концертну залу, де можна почути фольклорні гурти і сучасний етно-джаз. Та по-справжньому зануритися в атмосферу епохи середньовіччя дозволяють закуті в лати і озброєні мечами та списами воїни, коли розпочинають лицарські двобої та масові битви.

У Меджибожі вмilo поєднали змагання на першість між окремими лицарями і командами з театралізованим видовищем у супроводі живої

музики. Підготувати таке майже дводенне дійство складно. Воно має чіткий сценарій, оригінальних дійових осіб, таких як монахи та інквізитори, а сюжет розгортається з наростанням напруги і завершується видовищною кульмінацією за участю всіх задіяних персонажів. Організатори фестивалю заздалегідь дуже ретельно добирають учасників свята, знайомлять їх зі своїм задумом і відведеними їм ролями, а в червні навіть проводять своєрідну дводенну репетицію за присутності глядачів.

Переказати всю цьогорічну програму несила, оскільки в ній були задіяні представники 30-и клубів військово-історичної реконструкції з України, Росії, Білорусії, Молдови й Польщі. Одні з них представляли воїнство середньовічної Європи і Київської Русі, інші – золотоординців. Розпочиналися й завершувалися ристалища масовими битвами – так званим богуртом.

Парні та групові турніри чергувалися з показом середньовічних мод і танців, виступами музичних гуртів, серед яких найбільшим успіхом користувалися «Рыбажыр», «Дикий гон», Irdorath, Litvintroll. Майже всі бійцівські команди та лицарі продемонстрували на фестивалі високу техніку ведення бою та яскраву видовищність. Особливо вразив проведений суботнього вечора падденум – лицарський турнір за всіма середньовічними правилами зі зброєю, герольдами та прекрасними дамами. Завершився фестиваль нічним богуртом при факелах під живу музику та вражаючим фаєршоу за участю кількох театрів вогню.

Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ

У стрілецькому турнірі брали участь і дівчата

Реконструкція середньовічних боїв

Дух Софії Київської в Парижі

Фотовиставка, присвячена 1000-літтю історичної, культурної, архітектурної та релігійної пам'ятки України – Софії Київської відкрилася у штаб-квартирі підрозділу ООН, що патрує освіту й культуру у світі. Понад 50 фотографій дають чітке уявлення про те, як виглядає комплекс зовні та всередині – навіть для тих, хто там ніколи не бував

Виступаючи на презентації, заступник міністра культури України Тимофій Кохан зазначив: якщо спорудження цього величного собору стало реальністю в XI столітті, це свідчить, що праматір України – Київська Русь була високорозвиненою й потужною державою свого часу.

Дійсно, собор був не лише свідченням зростаючої могутності християнства. Його роль у XI ст. можна визначити так: центр Київської Русі як держави. Саме тут княжна Анна Ярославна дістала благословення на шлюб з французьким королем Генріхом IV.

І звідти походить найсильніша європейська династія Бурбонів.

Знімки, представлені парижанам, свідчать: сьогодні історичний комплекс у належному стані. Керівництво ЮНЕСКО навіть подякувало уряду України за велику роботу з його реконструкції. До речі, внесок приватних осіб, меценатів, теж був значний: близько половини коштів надійшло саме від них.

Унікальність софійських мозаїк можна побачити навіть на світлинах. Мозаїк збереглося 260 кв. метрів із шестисот. А фресок – близько трьох тисяч. На них – лики святих, релігійні сюжети давнього періоду й сцени світського життя. Привертає увагу сцена дипломатичного прийому, влаштованого князем Володимиром іноземним послом. Або сцена полювання.

Директор історико-культурного заповідника Неля Куковальська переконана – дух Божий і покровительство Марії Ранти беруть це святе для всіх українців місце. За всю свою

тисячолітню історію Софія жодного разу не була зруйнована. Ніякі навали: ні татаро-монгольська, ні фашистська – не порушили її. Сьогодні комплекс належить державі, це музей, відкритий для відвідувачів. Іноді там відбуваються служби – але лише до визначних подій. Як, скажімо, приїзд Патріарха Вселенського Варфоломія I на 1020-річчя Хрещення Київської Русі.

Усього в ЮНЕСКО зареєстровано п'ять українських пам'яток світового значення. Останню було додано зовсім недавно, в липні ц. р. Офіційно вона має назву «Резиденція Буковинських та Далматинських митрополитів». Ми ж знаємо цю надзвичайно гарну в архітектурному плані споруду як приміщення Чернівецького держуніверситету.

Представники української громади Франції раді були взяти участь у церемонії: вона додала позитивного іміджу Україні у Франції та світі.

Людмила СЕРГІЙЧУК, Париж

Золота нитка життя

В Національному музеї літератури представлено чудову виставку вишитих полотен колишньої волинянки, а нині жительки Італії Галини ЧУХАЛЬ

ТЕПЛІЙ ПРОМІНЬ НАПРИКІНЦІ ЛІТА

Невеличка, освітлена променями сонця кімната, убрана неперевершеними роботами. На картинах пломеніють маки... Ось їх цілий оберемок, а поряд – шматочок із поля. Так і хочеться підійти ближче, торкнутися й переконатися, що вони навіть не акварель, а звичайний хрестик. Кольори настільки майстерно підібрані, що на відстані ледь відчутно їх аромат...

Галина Чухаль помітно хвилюється. Та й не дивно: десять літ як волинянка залишила рідний поріг і волею долі поїхала до Італії. Живе й працює в Римі. Але ж Україна назавжди в її серці і не тільки. Вона нею живе і марить. І, аби не загубитися серед світу, взяла до рук голку з ниткою і почала вишивати.

– Центрифуга життя так розкидає і розсипає українців по всіх світах, що потім тяжко їх зібрати до купи, – говорить поет Іван Драч. – Та коли є такі рідкісно обдаровані й талановиті люди як пані Галина, ми переконуємося: українці були, є і будуть на цьому

білому світі, щоб із ними не робили, куди б їх доля не закидувала. Ось вам приклад – знайшла цю ниточку золоту і вишиває. Я дивлюся на прекрасну картину Леонардо да Вінчі «Дама з горностаєм» і думаю як же йому почувається, цьому великому художнику, якого пані Галина вишила і привезла сюди, в Київ. Ще раз переконуюсь, що жіноча душа незнищима. Здавалося б чоловіки уже здалися, а жінка не здається: то пісню, то борщем, то рушником зачарує...

Пані Тетяна Кузик, радник мерії міста Рима погоджується, що мистецтво поєднує й зближує душі всіх народів.

– Я знаю як пані Галина мріяла про виставку в рідній Україні. – Одна справа влаштувати виставку в Римі, Мілані, – це досить престижно. Але – це не Київ і не Україна. Коли живеш за кордоном, то зовсім по іншому мрієш про рідний край і сприймаєш інформацію. Сподіваюсь, що це непоганий місток до налагодження зв'язків між Італією та Україною. Сподіваюсь, надалі будемо продовжувати співпрацю. Ми готові будемо прийняти в Римі у Дні України наших талановитих земляків, аби показати світові, які ми талановиті.

ДУШІ ЇЇ ТАЇНА

Її життєвий шлях не з пелюсток троянд. Та вона й не нарікає. Така доля. В сімнадцять Галина залишилася сиротою. Батько загинув на війні. Маму підкосила хвороба. А вона з двома молодшими братами. Сказати, що було важко – нічого не сказати. Це відомо лише її душі. Вона й сама не любить згадувати прикрі сторінки життя. Легко їх перегортає, усміхається новому дню, радіє новим друзям, творить нові картини.

Час від часу Галині сниться один і той же сон. Снилось мама Марія. Під вікном садочок. В кімнаті затишно і чисто. І мама... сидить у біленькій хусточці, вишиває і з сумом дивиться на Галину. Проснувшись, довго не могла прийти до себе. І раптом – прозріння: Галина побачила маки. Маки, які нагадали їй маму й дитинство. Швидко знайшла полотно, нитки й голку. Це сталося зовсім недавно, років сім тому. Її перша робота так і називається «Квіти мого дитинства». Тепер мама чомусь не сниться. Певно це було її бажання й благословення. Мама гарно вишивала, а Галина їй допомагала, носила роботи на продаж. Шкодує, що нічого не залишилося від

мами в спадщину, хіба що невичерпний талант. Та й мама незримо постійно поруч. Галина відчуває душею, коли вона радіє за її успіхи.

ЖИТТЯ КОРОТКЕ – МИСТЕЦТВО ВІЧНЕ

Рим, Неаполь, Мілан і нарешті Київ... Це міста, в яких демонструвалися персональні виставки Галини Чухаль. Їй випала честь виставляти свої роботи серед італійських художників, скульпторів та майстрів художнього фото у престижній галереї «Ла Пінья» у Римі. Всі виставки, всі твори авторка присвячує своїй матері Марії Лавренюк, від якої ще в дитинстві навчилася вишивати. Репродукції картин відомих художників, квіти, натюрморти, звірі, птахи... У кожен твір Галина вкладає душу та невичерпну любов до людей. Роботи наповнені позитивною енергетикою. Жодної картини вона не продала:

Моя мета – створити якомога більшу колекцію і показувати це людям – світу, аби вони ще і ще раз відкривали для себе Україну й українців, ще не раз переконувалися які ми талановиті. А наш класичний український хрестик дає можливість так варіювати ниткою, що картини видаються об'ємними й ніби узір на них оживає, – розповідає майстриня.

На столику квіти й книга з відгуками. «Ваші роботи – живі, яскраві, інтелектуальні і глибокі. Такі як ви. Творіть і надалі, щоб кожен хрестик, кожен рух голкою оживляв ту канву, на якій ви вишиваєте.

Леся Горова, заслужена артистка України».

У планах майстрині – серія картин «Коні мої, коні». А ще є мрія створити колекцію ікон святих. До цього вона ретельно готується, шукає внутрішній спокій у своїй душі. До цього треба прийти.

«Квіти мого дитинства», «Вечірній Київ», «Дубовий гай», «Світанок над морем», «Японські мотиви», «Ностальгія»... Хочу визначитися, яка з робіт мені більше подобається. Важко й несправедливо, бо в кожному творі – її душа, неповторність, тепло рук й любов до України.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото автора

Уміння любити або таїна буття

Він умів любити – рідкісний дар для генія. Любов обпікала Івана Франка не раз. Хоч сам писав, що лише «тричі мені являлася любов». Жінка, яку обрав собі подругою на все життя, в цю історію явлення любові аж ніяк не вписувалася. Це вона – любила. Ольга – фатальне ім'я в його житті. Та, яку Франко покохав уперше до нестями і назавжди, звалася Ольга. Ольга Рошкевич – світлий спогад і нестерпний біль на все життя. Про цю історію написано чимало. А про Ольгу Хорунжинську – жінку, яка стала посестрою і дружиною, не так уже й багато. Іван Якович був переконаний, що одружитися треба обов'язково з дівчиною з Великої України, освіченою і патріоткою. Він приїхав до Києва, міста своєї мрії і зустрів її – Ольгу Хорунжинську. Це був романтичний початок, який мав, на жаль, нестерпно трагічний кінець. Взагалі, життя Івана Франка – бездонна криниця для натхнення митців. Але якось так складається, що ми не завважуємо своїх геніїв, нас не тривожать їхні болі та печалі. Хоча зараз-таки мушу сама собі заперечити, бо хочеться розповісти про історію стосунків Ольги Хорунжинської та Івана Франка через погляд унікального українського драматурга Тетяни ІВАЩЕНКО

Саме вона першою мала сміливість поглянути на стосунки цих двох неординарних людей відкритим, щирим поглядом і написала п'єсу «Таїна буття», вивівши на сцену лише їх двох – Ольгу та Івана, власне так, без пафосу, як простих людей, яким, як і усім смертним, довелось пережити всі болі та печалі почуттів. Крок за кроком Тетяна Іващенко проходить життям цих двох самотин, крива їхніх стосунків робить найнесподіваніші виверти, від надії та віри у світле і радісне життя до найстрашнішої миті розп'яття божевіллям. П'єса вражає своєю відкритістю і, на перший погляд, простотою.

З часу її написання минуло тринадцять років. Три українських театри за цей період зуміли розгледіти за вдаваною простотою глибину думок і оригінальність погляду автора і поставили п'єсу Тетяни Іващенко. Київський академічний Театр на Подолі здійснив постановку невдовзі після її написання, 19 січня 1999 року. 2005

року відбулися дві наступні прем'єри драми «Таїна буття»: у Львівському обласному академічному музично-драматичному театрі імені Юрія Дрогобича в м. Дрогобичі та Луганському українському музично-драматичному театрі. На жаль, не довелось побачити луганську виставу. З розповідей знаю – був цікавий досвід обміну партнерами між Дрогобицьким та Луганським театрами. Та через роки не можу побутися відчуття свята після вистави «Таїна буття» Київського Театру на Подолі. Це було у Львові, виставу привезли на Міжнародний театральний фестиваль «Золотий Лев». І, якщо відверто, було навіть лячно йти до театру – хтось же має сміливість увійти в інтимний світ Франка, генія, який для Львова є справжньою національною іконою! Добре, що грали у Львові двічі, і захоплений відгук глядачів, які бачили першу виставу, примусив усіх просто бігти на другу. Щирість і майстерність акторських особистостей Лариси

Афіша вистави «Таїна буття» Театру ім. Ю. Дрогобича

Трояновської та заслуженого артиста України Володимира Кузнєцова полонили глядачів. Вона – жіночність і затишність, ніжність і любляче серце, він – геній з оголеним нервом, зяятий у своїй роботі. Режисер В. Семенов вибудовував стосунки героїв дуже камерно, залишаючи відчуття швидкоплинності дії: ось тут перед нами вони вперше зустрілись, тут вперше спалахне непорозуміння і несподіваний, нестерпний емоційний вибух, коли вже неможливо зібрати до купи розбиті скельця, тільки їхній брязкіт, як плач, як останній схлип наздоганятиме через роки.

Серце болітиме за жорстокість долі, нещадної до цих двох світлих людей. Сумні очі Ольги – Трояновської, здається, у глибині палали вогнем незнищенної любові, що ніяк не могла змиритися з нелюбов'ю Івана.

До цієї вистави епіграфом могли стати слова самого Івана Франка: «Гніт подружжя без любови деморалізує і до крихти руйнує жінчину», але цьому хочеться заперечити: Ольгу Лариси Трояновської неможливо назвати зруйнованою, радше одержимою, бо вміла любити.

Вистава «Таїна буття» Львівського обласного театру імені Юрія Дрогобича була поставлена через шість років після київської прем'єри п'єси Тетяни Іващенко. Постановку здійснив молодий режисер Олександр Король. Його творіння монументальне й алегоричне. Вже в самій сценографії було закладено метафору безвиході – весь сценічний простір захоплювали тенета, як павутиння життя, з якого неможливо вирватись. Ольга народної артистки України Алли Шкондіної – вишукана панна, на яку Франкові навіть поглянути лячно, не те, щоб мріяти мати її за дружину. Франко народного артиста України Адама Цибульського, здається, купається в сянні її краси, він зачарований і окрилений, черпає в ній своє натхнення і не зауважує, як нестерпне буття знищує принаду почуттів і краси, все розбивається об банальний побут і безгрошів'я. Наче вирок пронизливо звучить крик Ольги – Шкондіної: «І – ні слова про дітей...» Двоє загублених у тенетах життя, двоє його заручників, які хотіли любити і бути коханими... Не судилося.

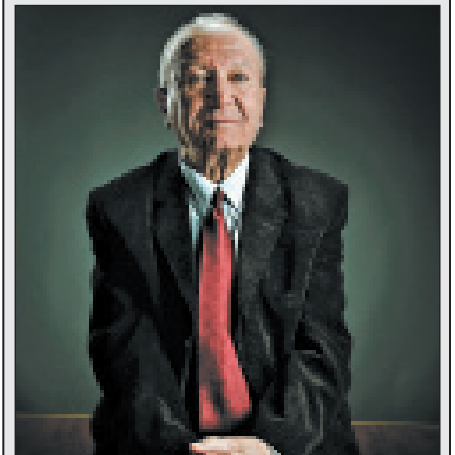
Унікальність цього драматургічного твору Тетяни Іващенко полягає в тому, що його надзвичайно легко інтерпретувати, в кожному сценічному прочитанні знаходиться свій неповторний зміст і, водночас, залишається найголовніше – пізнання таїни буття українського генія, який умів любити і страждати, розбиваючись об жорстоку стіну буденності, який зумів створити зі своїх страждань надзвичайну, прозору, пронизливу, потужну поезію.

ПАМ'ЯТІ РЕЖИСЕРА, ПЕДАГОГА

7 вересня 2011 року на 83 році життя відійшов у вічність народний артист України, головний режисер – директор Харківського академічного російського драматичного театру імені О.С. Пушкіна, професор Харківського національного університету мистецтв ім. І.П. Котляревського, громадський діяч Олександр Сергійович Барсеґян.

Олександр Барсеґян народився 10 січня 1929 року в місті Батумі (Аджарська АРСР). По закінченні в 1953 році режисерського факультету Харківського державного театрального інституту працював режисером Дніпродзержинського українського музично-драматичного театру. З 1956 року – головний режисер Львівського театру юного глядача, пізніше – республіканського Київського театру юного глядача. За постановку вистави «Молода гвардія» в 1964 році відзначений премією Ленінського комсомолу.

З 1970 по 1973 року Олександр Барсеґян очолював Київський театр оперети.

З 1975 року – головний режисер, а з 1983 року – головний режисер – директор Харківського академічного російського драматичного театру ім. О.С. Пушкіна. На сцені цього театру Олександр Сергійович здійснив понад 80 постановок за творами української, російської, а також світової сучасної та класичної драматургії.

Був відзначений почесними званнями; заслуженого артиста УРСР (1965 р.), заслуженого діяча мистецтв УРСР (1969 р.), народного артиста УРСР (1978 р.), нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора (1986 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2004 р.), орденом «За заслуги» III ступеня (2004 р.).

Світла пам'ять про великого режисера та педагога назавжди залишиться в пам'яті шанувальників таланту Олександра Сергійовича Барсеґяна

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачені свідоцтва про державну реєстрацію газети «Культура і життя» – серія KB № 1026, журналів «Музика» – серія KB № 954, «Українська культура» – серія KB № 1118, «Український театр» – серія № 953, «Театрально-концертний Київ» – серія KB № 940, «Пам'ятки України: історія та культура» – серія KB № 683 Державного підприємства «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України», видані Державним комітетом України у справах видавництва, поліграфії та розповсюдження, вважати недійсними.

Франко – Володимир Кузнєцов, Ольга – Лариса Трояновська

Богдана БОДНАР

Нове про родину Раєвських

Завершилась Міжнародна науково-практична конференція «Сім'я Раєвських в історико-культурному просторі слов'янського світу», присвячена 240-й річниці від дня народження генерала від кавалерії М. Раєвського.

У рамках зазначених заходів офіційні делегації та науковці з Республіки Сербія та Російської Федерації, а також багатьох наукових та музейних установ України відвідали народний музей історії села Розумівка Олександрівського району, який зустрів відвідувачів оновленою експозицією

Музей, що працює на громадських засадах, уже давно потребував і ремонту, і реекспозиції: з'явилися нові історичні джерела та знахідки, нові документи й музейні предмети, які заступували на власне місце в експозиційному комплексі. Тож напередодні 240-річчя від дня народження М. Раєвського обласною та районною державними адміністраціями була знайдена можливість профінансувати поточний ремонт і оновити музейну експозицію. За нелегку роботу в досить стислий термін взялись справжні майстри – співробітники Кіровоградської рекламної агенції «Антураж А», за що їм щира подяка, і особисто професіоналу з великої літери пані Ірині Саєнко.

У творчій співпраці з головним зберігачем фондів Олександрівського

районного краєзнавчого музею Василем Білошапкою й директором народного музею Ніною Лисенко вони створили справжнє диво – повністю оновили експозицію, присвячену родині Раєвських. На високому рівні художнього та просторового рішення розкрито важливі підтеми «Рід дворян Раєвських», «Бойовий і життєвий шлях генерала від кавалерії Раєвського М. М.», «Близькі друзі, коло спілкування представників роду Раєвських», «Нащадки роду Раєвських», «Увічнення пам'яті представників роду Раєвських». Досить вдалим є банер, на якому розміщено родове дерево Раєвських, портрети представників славетного роду тощо.

Завдяки справжнім фахівцям – рекламістам музей історії с. Розумівка

На фото: Оновлена експозиція музею

набув нового обличчя, став презентабельнішим і надзвичайно привабливим для відвідувачів різних вікових груп та цільових аудиторій, а разом з ансамблем історико-архітектурного заповідника родини Раєвських – чудовим об'єктом показу туристичної Кіровоградщини.

Управління культури і туризму
облдержадміністрації, обласний
краєзнавчий музей

На сміховини до «Веселої оселі»

У Коломиї з'явився Центр українського гумору «Весела оселя»

Наприкінці літа до переліку об'єктів, які Івано-Франківська область зазвичай пропонує відвідати туристам, додався центр українського гумору «Весела оселя» в Коломиї. Його ще називають першим і єдиним в Україні музеєм сміховин. Оця незвичайна обитель сміху з'явилася, завдяки найбільшому коломийському вигаднику-дотепнику, письменникові й співакові-гумористу Миколі САВЧУКУ

Тож перше слово про архітектора й будівничого своєї хати гумору. Задум, або, як нині заведено казати, проект став визрівати в нього років зо три тому. А будматеріали для цієї неординарної споруди він збирає змалечку. У рідному селі Великий Ключів на Коломиїщині він не лише зняв увесь місцевий фольклор, а й занотував близько шестисот пісень, п'ять тисяч коломийок, безліч колядок та легенд. Ставши згодом професійним журналістом і поетом, Микола Савчук залюбки послуговується великоключевською говіркою

гуцульського діалекту. Саме дотепні й гострі мініатюри, написані ним у коломийському розмірі, які поет-сатирик ще й майстерно виконує в авторських концертах, принесли йому заслужене визнання. Не менш популярними є його політичні оповіді та фейлетони за підписом «Пилип Задюганий з-під Коломиї», збірник «Хі-хі, ха-ха», гуморознавчі розвідки.

Залюблений у сміхову культуру нашого народу, пан Микола давно став невтомним збирачем українського гумору: від часописів та книжок – аж до особистих речей відомих

сміхотворців. Із будь-якої подорожі Україною, близьким чи далеким зарубіжжям він завжди повертається з новими веселими трофеями. Попервах лише друзі мали задоволення знайомитися з його збіркою, вони ж і порадили йому влаштувати виставку своєї колекції в Музеї історії Коломиї. А вже представлена там експозиція «Український гумор відомий і не» й наштовхнула Миколу Савчука на створення «Веселої оселі».

Розмістили центр гумору в невеличкій залі старовинного будинку, де витає дух старосвітського містечкового життя.

Художник Мирослав Ясінський, який проектував інтер'єр, ще більше посилив це відчуття. А оригінальне жартівливе оформлення запропонував молодий карикатурист Ігор Бижук.

Постійно діюча експозиція охоплює широкий спектр українського і почасти світового гумору, сатири, комедії. Понад півтисячі книжок та періодики насичені перлами українських жартів. Усе це доповнюють фотографії, сувеніри, плакати, значки, скульптурні роботи, колажі на тему кохання й пияцтва, іронічні картинки, смішний годинник та інше. Найбільше в експозиції жартівливих листівок та карикатур. В окремій «Зеленій будці» представлено листівки різних країн і шаржі українських карикатуристів на відомих світових політичних діячів. При вході до неї стоїть лялька-панок, що збирає пожертви у фонд допомоги набурмосеним і пихатим, позбавленим почуття гумору. Ще центр має чимало

компакт-дисків із записами виступів найкращих гумористів, аудіокасети та вітчизняні кінокомедії. Окремий розділ присвячений відомому карикатуристу, видавцеві журналів «Лис Микита» і «Комар» Едвардові Козаку.

Бажаючих побувати на відкритті «Веселої оселі» було так багато, що господарям довелося святкувати вихідні аж три дні. Микола Савчук розповів першим відвідувачам, що центр гумору планує організувати форуми й семінари майстрів веселого цеху, майстер-класи для гумористів-початківців, виставки, конкурси, фестивалі сміху. Передбачається видавати свої книжки про сміхову культуру українців та інших народів, життєписи окремих сміхотворців. А ще коломийський сміхованець пан Микола має намір створити недовзі сайт «Веселої оселі» в Інтернеті й разом із карикатуристом Ігорем Бижукем видати низку жартівливих листівок, а то й зважитися на невеличкий журнал гумору й сатири.

Такий обсяг роботи, як зазначив присутній на відкритті центру гумору голова Івано-Франківської облдержадміністрації Михайло Вишиванюк, потребує просторішої «оселі». Він порадив коломийській міській владі з більшою пошаною ставитися до українського гумору й підшукати для центру просторе приміщення в середмісті. Голова ОДА, який і сам не цурається гумору, зауважив, що поважає людей, які вміють жартувати, вміють сміятися. Адже сміх – це здоров'я а ще й ліки від усіляких негараздів.

Микола Савчук демонструє свою колекцію

Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ

«В мене бандура з чистого злата»...

Під час урочистого концерту, що відбувся з нагоди V Всесвітнього форуму українців у Національному театрі опери та балету ім. Тараса Шевченка, присутні в залі мали насолоду слухати спів заслуженого артиста України, бандуриста Остапа Стахів. Він представляв делегацію як почесний голова організації новоприбулих емігрантів четвертої хвилі з Клівленда (США), що входить до Всеамериканської громадської організації «Нова Українська хвиля»

Власне, Остап пісню на слова Івана Франка «Національний гімн» відкривав сам концерт. Вірш був написаний 1880 року, а яким актуальним насправді є в наш час. Заклино і потужно лилися в зал непервершені строфи Великого Каменяря:

«Не пора, не пора, не пора

В рідну хату вносити роздор!

Хай пропаде незгоди проклята мара!

Під України єднаймося прапор!»

Коли пан Остап доспівав під бандуру останні строфи: «Ми поляжем, щоб волю, і щастя, і честь, рідний краю, здобути тобі», зал не просто аплодував, він своїми бурхливими оваціями дякував співаку за те, що так глибоко доторкнувся до сокровенного кожного українця. Зокрема, і Зореслава Коваль з Карелії, батько якої був другом Ярослава і Слави Стецьків, після завершення концерту в розмові зі мною сказала: «Остап Стахів – молодий, патріотичний співак із новітньої, незалежної України, він – родом з УПА. Завдяки таким людям як він Україна не вмерла і не вмере».

З паном Остапом особисто знайомі вже впродовж дванадцяти років. Якось під час нашої зустрічі в Києві Остап Стахів замріяно сказав: «Щоразу приїжджаю на Україну, щоб не зачерствіти душею, щоб, мов джерельної води, почерпнути нових пісень. Там, в Америці, відчуваю, як віддаю енергію, а тут, на отчій землі, набираюся снаги, бо лише рідна земля дає свої сильні енергетичні потоки. У тій далекій стороні також є і місяць, і зорі, і Велика Ведмедича, але все це – не твоє: якесь холодне й чуже. Тож щоразу, коли дивлюся на американське небо, згадую поетичні рядки Тараса Шевченка, написані на Кос-Аралі: «Зоре моя вечірняя, зійди над горою...»

І лише згодом, розлучившись із батьківським краєм, збагнув Остап, у якій дивовижній красі минало його дитинство. А відтак відчув, яке то щастя, який то Божий дар – народитися саме в оточеному лісом селі Мельна, рай на мальовничому Прикарпатті (Рогатинський район на Івано-Франківщині). Спалахнула його зіронька 55 років тому (першого травня відзначав свій ювілей). Зростав Остап у сім'ї вчителів разом із молодшим братом Василем. Незабаром зрозумів, що потрібно здобувати професійні знання, і попросив батьків віддати його до музичної школи. І хоча до неї з його села треба було довго добиратися – чотири кілометри пішки до автобусної станції, а звідтіля ще їхати тридцять верств, це не злякало й не зупинило хлопчину: восени вирушили вони з мамою Павлиною до Бібрки, де була найближча музична школа. Директор музичної школи, прослухавши Остапа, запропонував бандуру. І хоча хлопчина відмовлявся, посилавшись на те, що на цьому інструменті грають лише дівчата, педагог переконав його, познайомивши з історією бандури і розказавши про те, що з давніх-давен на ній грали лише хлопці-козаки. Згодом Остап почав виступати на концертах, і мав успіх. Закінчивши Львівське музичне училище, Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка, він став артистом – бандуристом Львівської обласної філармонії.

Невдовзі бандуриста запросили до ансамблю «Ватра» (художній керівник – Ігор Білозір), де пан Остап був солістом впродовж 1983–1985 років. З ансамблем часто виїздили до Києва, до Москви, де, до речі, на радіо в редакції народної творчості записав всі пісні, що їх тоді виконував. Саме в цей час чимало виступав у республіках колишнього Союзу, а також згодом мав перші закордонні гастролі як керівник та соліст фольклорного ансамблю «Дримба» Львівської філармонії.

1986 року пан Остап та його друг Федір Коник створили дует «Кобзареве слово», з яким започаткували чимало нових програм. Перша з них – про Василя Симоненка. Фактично по всіх будинках культури, клубах області було дано негласні вказівки: не допускати виступів дуету, але люди збиралися як на мітинги, аби почути популярних виконавців, що висміювали, зокрема, і «великих» політиків, і власне політичний устрій.

1988 року Остап Стахів із власної ініціативи створив і очолив Фольклорний театр календарно-обрядової творчості при Палаці культури ім. Гната Хоткевича у Львові, прем'єрною виставою якого була різдвяна програма «Вертеп». Уперше її було поставлено на львівській сцені 25 грудня того самого року. Цей виступ став неабиякою сенсацією, оскільки до того часу на сцені ніхто не колядував. Наступного року на Пасху «Фольклорний театр» спільно з товариством «Лева» в Шевченківському парку провели великі гаївки, де співали пісень, що виконувалися по селах області. У липні того ж таки 1989 року відбувся дебют нової фольклорної програми: «На Івана – на Купала» в Музеї народної архітектури і побуту «Шевченківський гай» (м. Львів). А восени на основі зібраних Остапом Стаховим пісень про січових стрільців упродовж місяця на львівському стадіоні «Україна» проходило велике театральне дійство під назвою «Гей ви, стрільці січовії». Виступи так захопили глядачів, що стадіон щоразу був переповнений. До речі, саме тоді перший раз «Фольклорний театр» виконав «Ще не вмерла Україна». 1989 року ансамбль із різдвяною програмою запросили до української громади Польщі. А у вересні наступного року артисти вже мали концертне турне до Греції, у жовтні 1991 року – до Франції. У жовтні того ж 91-го дебютував з новою програмою, яка складалася з пісень українських повстанців. У 1992 році старшому викладачеві Львівської державної консерваторії ім. Лисенка Остапу Стахову було присвоєно звання «Заслужений артист України». Уже в новому статусі визнаний бандурист зі своїм колективом у 1992–1993 роках мав концертне турне у США, опісля – і в Канаді. До речі, саме після того отець Стефан Посаківський (нині покійний) і запропонував йому залишитися працювати в Клівленді. Тож він мав чимало концертів Америкою, писав нові пісні, перекладав їх на англійську мову. Пригадую, як 1998 року, будучи в складі делегації Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси – України Філарета, що відвідувала українські православні церкви Київського Патріархату на теренах Сполучених штатів Америки, я мала нагоду слухати спів Остапа Стахова в бенкетній залі церкви Святого Стефана, що в Брансвіку штату Огайо. Звучав приємний, проникливий голос Остапа:

«Іх триста там стояло

На смерть за волю,

За крашу долю,

За Україну, до загину...»

Глибоко тоді запали в душу і, здається, звучать завжди в ній рядки з іншої пісні:

«В мене бандура з чистого злата,

Скільки не граєш, бере охота...»

Відтоді я кілька разів мала щастя слухати спів Остапа і щиро вітала його в жовтні 2001 року, коли він на Світовому чемпіонаті виконавських мистецтв у Лос-Анджелесі (Америка) завоював золоту та срібні медалі за спів та виконання творів на бандурі.

До речі, зустрічі з ним завжди були скоріше всього несподіваними. Тим більше, що в останні роки він часто приїздив до України. Так сталося і цього разу, коли я побачила його на сцені Національного

театру опери та балету. Тож і під час нашої розмови запитала: «Остапе, ти в гості в Україну чи назажди?» На що він відповів: «Ти знаєш, я активно включився в громадсько-політичне життя країни. Зокрема, торік у жовтні був обраний депутатом Львівської обласної ради. Багато виступаю з добродійними концертами, особливо для мешканців сільської місцевості, які в цей час є найбільш обділені державою соціально і культурно».

І справді, вийшовши з народу і ввібравши довершені зразки його музичної культури, Остап Стахів трансформував їх у професійний виклад бандуриста-співака-музиканта. Тому часто виступає на великих святкових концертах, на відзначенні пам'ятних і ювілейних дат.

З 2002 року й до сьогодні Остап Стахів – національний директор Світового чемпіонату виконавських мистецтв від України, де кожного року формує мистецьку Українську делегацію у м. Лос-Анджелесі (Голлівуд) і представляє найкращі таланти в різних жанрах мистецтв (спів, танці, моделі, циркове мистецтво, інструменталісти). На цьому конкурсі Україна є однією з п'ятидесяти країн світу. І, до речі, щороку учасники від України стають переможцями в різних номінаціях.

Чотири роки тому Остап Стахів створив оркестр сучасної народної музики, в репертуарі якого концертні програми «Різдво у Львові», «Дух України», сучасна інструментальна інтерпретація українських колядок та народної музики.

За участю Остапа Стахова знято відеофільми: «Бандурист Остап Стахів», «Гей там на горі Січ іде», «Марширують вже повстанці», «Колядки та різдвяні пісні», «Вертеп», «Кобзарська дума», кілька фільмів із патріотичних пісень, «Веснянки, гаївки». Пан Остап випустив касети та диски з українськими народними піснями, творами українських композиторів: В. Івасюка, І. Білозіра, О. Албула. Остап Стахів – член журі фестивалів та конкурсів «Чорноморські ігри», «На хвилях Світязя», «Надія», «Україна XXI століття», «Золоті трембіти» тощо. Спільно з вокально-хореографічним ансамблем «Викрутасики» створив телевізійну новорічну програму «Різдвяна феєрія».

Але основне, що Остап Стахів після досить тривалого перебування в Америці повернувся додому. Пригадую, в черговий свій приїзд в Україну він якось сказав: «Щоразу приємно вражений, що вулицями Львова їздять дорогі машини. В Америці такі рідко побачиш...» Очевидно, як би не було важко в Україні, де б ти не шукав добра в світі, а наша українська приказка не дарма говорить: «Всюди добре, а вдома найкраще».

На горіхи від Рогози

(Продовження. Поч. у № 14–16)

ВИШНЕВСЬКІ ВІДСЕБЕНЬКИ

У столичних гастрономах продають сосиски, виготовлені у Вишневому під Києвом. Вони і смачні, й упаковані гарно, але ж назва яка – «Заказні»... Чи хоч знають керівники цього підприємства, що вона означає? Розгорнімо одинадцятитомний академічний словник української мови (СУМ). Там зафіксовано: «Заказ – заборона. *Заказувати* – не дозволяти, рішуче радити не робити чого-небудь; наказувати». Аналогічне значення має і дієприкметник *заказаний*. Бачите, що виходить, коли українськими літерами пишуть російські слова: назва продукту заперечує торгівлю ним. У російського *заказной* є хороші наші відповідники, якими й треба було скористатися: *сосиски заборонені, на заборонення, а не вдаватися до покруча заказні*.

Не раз доводилося читати в пресі, чути по радіо й телебаченню вислови на кшталт: «До аварії призвела *безпечність* водія»; «Діти *безпечно* гралися на проїжджій частині вулиці». СУМ подає *безпечність* як відсутність *небезпеки, безпеки*. А в наведених реченнях маємо справу з невмотивованим застосуванням російських лексем *беспечность і беспечный*, які українською мовою перекладаються *безтурботність (безтурботний), безжурність (безжурний), недбалість (недбалий)*. Отже, правильно було б написати: «До аварії призвела (аварію спричинила) *недбалість водія*»; «Діти *безтурботно (безжурно)* гралися на проїжджій частині вулиці».

ПЕРЕПИСКА – ЛИСТУВАННЯ

Слова *переписка і переписуватися* нерідко вживають у невласивому їм значенні: «У мене з Миколою – *давня переписка*»; «Діти познайомилися в таборі відпочинку й *переписуються*».

Переписка, чи точніше, *переписування*, означає по-українському не «обмін листами», а «копіювання якогось тексту»: «Якби до вашого збірника мої «Єгипетські фантазії» «не придалися, то дуже прошу прислати мені їх назад, бо *переписування* мені тяжче йде, ніж складання віршів» (Леся Українка).

Писання листів та одержання відповідей на них *називається листуванням*, а дія – *листуватися*: «Між ними почалося *листування*» (Іван Нечуй-Левицький); «Федір Голубенко всю війну *листувався* з Валентиною» (Микола Руденко). Тож і в перших двох фразах замість *переписка і переписуватися* доцільніше було поставити ці слова.

Дієслово *являтися* має такі значення: *приходити куди-небудь; появлятися, показуватися* десь; *ставати наявним*. «У сні мені *явилися* дві богині» (Іван Франко). Уживання його в ролі зв'язки у складеному присудку вважається за ненормативне. Неправильно: «Сидорук *являється* старостою курсу». Треба: «Сидорук *є* старостою курсу».

Словосполучення *приймати участь, приймати до уваги* (до відома, до серця) в літературній мові також помилкові. У всіх цих зворотах слід користуватися дієсловом *брати*, а не *приймати*.

Замість невласивого нашій мові активного дієприкметника *існуючий* маємо використовувати словосполучення *наявний тепер* або *прикметники*

теперішній, нинішній: «Ціни найнижчі з *наявних тепер* (з *теперішніх, нинішніх*)».

Коли йдеться про те, що пасажир залишає під час зупинки трамвай, тролейбус, автобус, автомашину, слід вживати дієслово *виходити* («На якій зупинці ви *виходите?*»), а не *злазити, вилазити, вставати, сходити*, як нерідко трапляється в усному мовленні. Перші два слова в цьому випадку сприймаються як зниження стилю («*Вилізла* з трамвая на першій зупинці»). «*Де ви злазите?*», решта – як неточно вжиті: «На якій зупинці ви *встаєте (сходите)?*» Адже пасажир не обов'язково сидить у трамваї – він може і стояти; *сходити* можна з якогось підвищення, а види транспорту, про які мовиться, не сприймаються як предмети, розташовані на певній висоті. Тому, очевидно, на думку дослідниці, немає підстав у цьому контексті вживати дієслово *сходити*.

Фразеологічний зворот *грати першу скрипку* передає зміст *мати найбільше значення*. «*Першу скрипку* завжди грав Коваль» (Вадим Собко). Буває, що в цьому вислові замінюють слово *першу* на *головну*. Таку заміну не можна вважати правомірною, бо в музичній (оркестровій) практиці, звідки вислів походить, є термін *перша скрипка*, а не *головна*.

Лексема *даний* здебільшого є канцеляризмом і її варто уникати (лише інколи це слово виступає в таких контекстах, де немає змоги його замінити). В реченні у значенні *даний* можна вживати вказівний займенник *цей* (замість *на даному підприємстві – на цьому підприємстві*, замість *у даному разі – в цьому разі*).

ЗНИКЛЕ СЛОВО

Свого часу Борис Антоненко-Давидович бідкався, що дивний по тяг до дієслова *мусити* зав'язав світ деяким авторам оригінальних творів і перекладів; вони-бо забули про інші близькі вислови-бутим *повинним, мати щось зробити*. Нині у нас впадають в іншу крайність: *усі повинні*, навіть (нонсенс!) неживі речі: «Гарнітур *повинен бути* правильно розміщений у квартирі» (реклама). А *мусити!* Воно, таке доречне, коли йдеться про крайню потребу щось зробити (іноді всупереч бажанню), просто зникло з мовного вжитку. Хіба що нагадає про себе в літературній класиці та фольклорі: «За лихими ворогами *мушу* покидати» (народна пісня). Отакі метаморфози!

Часто запитують: як правильно писати – *барель нафти* чи *бариль нафти*? Якщо йдеться про Англію або США, то там міра об'єму називається *барель*, а от у низці країн Латинської Америки – *бариль*. Відповідно маємо і користуватися цими іменниками в мовленні.

Чи є різниця між медичними термінами *артеріосклерозі атеросклерозі*? Так, є, хоч і невелика. Перший із них позначає хронічне захворювання артерій, що характеризується ущільненням у них стінок. *Хворіти на артеріосклероз*. Другий – захворювання серцево-судинної системи (найпоширеніша форма артеріосклерозу). *Ознаки атеросклерозу*.

Чи можна сказати по-українськи *нагла людина*? Ні, не можна. У нашій мові слово *наглий* має значення не зухвалий, нахабний, у якому воно тут ужите,

а *несподіваний, раптовий*. Український вислів *нагла смерть* відповідає російському *скоропостыжная смерть*. Інколи *наглий* буває синонімічний прикметником *невідкладний* («*Роботу наглу маю*» – Леся Українка, *конче потрібний* («Тож пояснити все потребу *наглубачу*» – Максим Рильський).

Дієслово *мати* вживається у сполученні *мати характер*. Селянські повстання *мали стихійний характер* (а не *носили стихійний характер*). *Мати значення* (а не *відігравати значення*).

При іменникові *брати* (множина) іншомовні прізвиська набувають форму однини: *брати Грімм*. А при словосполученні *брат і сестра* вони виступають у множині: *брат і сестра Шлегелі*.

Піддувало, а не *піддувайло, махер*, а не *махер*, як дехто каже і пише.

Переважний уживається в значенні *який має перевагу над ким-, чим-небудь постійно*. *Переважна частина*. *Переважний контингент*. Неправильно: *переважна більшість*. Адже *більшість* – це *більшість* і без прикметника-означення.

Черва і чирва (наголос на першому складі) – *масть гральної карти*, позначується червоним кольором. А *черва* (наголос на останньому складі) – *черв'ячки, личинки*.

Віце – перша, невідмінювана частина складних слів, що означає заступник. З другою частиною пишеться через дефіс: *віце-прем'єр, віце-адмірал, віце-консул, віце-президент* і таке інше. *Екс* означає *колишній* і пишеться також через дефіс: *екс-голова, екс-директор, екс-король, екс-чемпіон* тощо.

ЦЕ КАПОСНЕ ЯК

Капосне, бо, стикаючись з ним, щоразу ламаєш голову: а треба в цьому випадку тут ставити якийсь розділовий знак чи ні? Гадаємо, позбутися клопоту допоможуть правила, вміщені нижче.

Прислівник *як* з часткою *би* пишеться окремо. «Як би це добре було, коли б я, не тільки спочив, а й вивіз собі матеріал для роботи» (Михайло Коцюбинський). Слід відрізняти їх від однозвучного сполучника *якби*, що вживається в складнопідрядному реченні з підрядними умовами і, якщо є потреба, замінюється сполукою *коли б*.

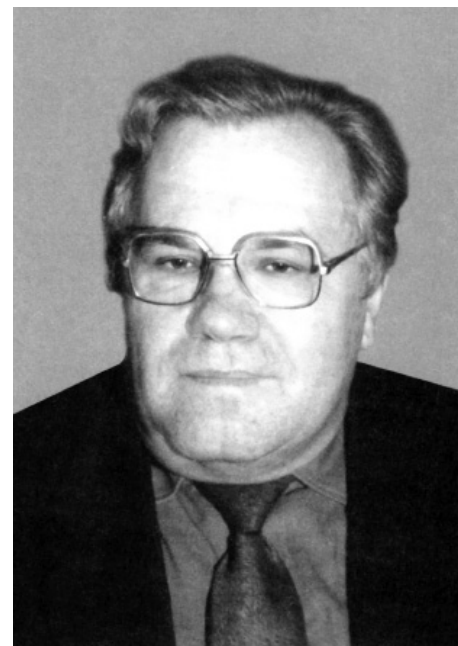
Цей прислівник з частками *будь-, не-будь, казна-, хтозна-, -таки, -то* подається через дефіс: *будь-як, як-небудь, казна-як, хтозна-як, як-таки, як-то*.

Сполучник *як* з часткою *от* пишеться теж через дефіс: «Нічого специфічного, вчистого, *як-от* гранітних та мармурових пам'ятників, на нашому кладовищі не було» (Олександр Довженко). У ролі префікса в формах найвищого ступеня порівняння прикметників і прислівників *як* пишеться разом: *якнайбільший, якнайбільше* тощо.

Кому перед *як* ставимо:

1. Коли приєднується підрядне речення способу дії зі значенням порівняльної характеристики, уподібнення; сполучник *як* близький семантично до *слів мов, немов, наче, неначе*. «Гарячий місяць сяє на підпівні, *як* човен, знявши паруси» (Андрій Малишко).

2. Якщо порівняльному звороту передують слова *такий, так*. «Шість років Левкові минуло, мало сміху на його обличчі, навіть зітхав часто, так само, *як* мати» (Михайло Стельмах).

3. Якщо порівняльний зворот починається сполукою *як і*. «Українська література, *як і* вся наша культура, переживає не кращі часи» (з газ.).

4. Якщо *як* приєднує вставні слова, словосполучення і речення. «Звали нашого діда, *як* я вже потім довідався, Семеном» (Олександр Довженко).

5. Якщо сполучник *як* приєднує прикладку, що має додатковий відтінок причини. «У горах Брянський, *як* командир роти, зустрівся з новими труднощами» (Олесь Гончар).

6. У зворотах *не хто інший, як; не що інше, як*. «*Не хто інший, як* Юрій Гагарін, першим полетів у космос» (з газ.).

Кому не ставимо:

1. Якщо порівняльний зворот має значення обставини способу дії і може бути замінений орудним відмінком іменника або прислівником. «Пливу *як* тіню по морю снів за нею» (Максим Рильський). Порів.: *пливу тінню*.

2. Якщо сполучник *як* приєднує зворот, що характеризує предмет з одного якогось боку або ж має значення *у ролі кого, чого*. «Це його виділяє з-поміж багатьох *як* митця» (з газ.).

3. У складних сполученнях *перед тим як, після того як* та інших, якщо перша їхня частина не входить до головного речення. «*Перед тим як* почати екзамен, директор провів інструктивну нараду» (з газ.). Але: «Добре запам'ятався *тоді, як* сидів за партою» (з журналу).

4. Перед прикладкою з *як, якщо* вона не має причинного зв'язку. «Тарас Шевченко відомий світові *як* талановитий поет і художник» (з підручника).

5. Якщо зворот *як* виступає іменною частиною присудка. Зрозуміти *як* натяк. Кваліфікувати *як* виняток тощо. «Та й чоловік мій *як* з ключа батіг, сказати правду» (Іван Нечуй-Левицький).

6. Якщо перед *як* стоїть заперечна частка *не* або слова *зовсім, майже, просто, точнісінько, передусім* і т. д. «Учні інколи міркують *зовсім як* дорослі» (з газ.).

7. Якщо в порівняльному звороті порівнюване слово повторюється. «Діти *як діти*», «На війні *як на війні*» (з газ.).

8. Перед сполучниками *як не... то, як... так і*, що з'єднують однорідні члени речення або частини складного речення. «Допоможіть *як не* копійкою, *то* хоч порадою» (з газ.).

9. Якщо порівняльний зворот має характер стійкого словосполучення. Берегти *як* зіницю ока. Боятися *як* вогню. Один *як* палець. Почервонів *як* рак. Холодний *як* лід. Дивиться *як* теля на нові ворота. Ясно *як* божий день і т. д.

10. У словосполученнях типу *як не як, хоч як хоч, як на те, як не було*.

(Далі буде)

Співана поезія Марії Конопницької

XX Всесвітній фестиваль поезії Марії Конопницької відбувся у Пшедбужі і Горах Мокрих

З давніх давен Польща та Україна тісно пов'язані одна з одною не лише спільним кордоном, а й родинними культурними зв'язками. Поляки не забувають свої історії, великих синів і дочок українського походження, які прославили Польщу своїм культурним надбанням. Однією з них є поетеса, письменниця часу реалізму, журналістка, перекладачка та громадська діячка за права жінок Марія-Станіслава Конопницька (Василівська). Поетеса народилася 23 травня 1842 в селі Суwalkи в Польщі, (пішла з життя 8 жовтня 1910 року. Похована на Личаківському цвинтарі).

З ініціативи правнука поетеси Яна Білецького (президент фонду М. Конопницької), Владіслава Обажанка (директор фестивалю), та за підтримки Ради м. Пшедбужі, під патронатом Сейму Польщі, з 1995 року щорічно в м. Пшедбужі проводиться Всесвітній фестиваль-конкурс поезії Марії Конопницької. В серпні цього року відбувся ювілейний, XX Всесвітній фестиваль у м. Пшедбужі та селі Гори Мокрі Лодзинського воєводства Радомщанського повіту. У цьому конкурсі взяло участь понад 350 учасників з багатьох країн світу. Конкурс завершував грандіозний концерт «Слава Пшедбужа».

Як і в попередні роки, на конкурс приїхали постійні учасники і багато нових виконавців. Половина конкурсантів були з України. Ще приїхали посланці з Білорусі, Литви, Латвії, Естонії. І вперше взяли участь у фестивалі конкурсанти з Англії та Узбекистану. Деякі добиралися навіть більше тижня (учасник із далекого сибірського Омська). І, звичайно ж, прибули нащадки Марії Конопницької. Цього року крім Яна Білецького своєю присутністю прикрасили фестиваль праправнучки поетеси Джоанна Модієвська та Елізабета Твардовська.

Від України були представлені майже всі області – від Криму до Львова. Захід відкрив ювілейний концерт учасників з різних куточків світу і почався виконанням пісні на слова М. Конопницької «Рота» Софією Саукієвич з Парижа. Наступний день розпочався декламуванням конкурсних віршів у категорії «поезія». На вірші Марії Конопницької співалися пісні в різних стилях музики. Група шкіл Криму заспівала навіть на скелі! Учасники фестивалю вшанували пам'ять поетеси покладанням квітів до меморіальної дошки Марії Конопницької в с. Гори Мокрі, де відбувалася частина конкурсної програми. Цього року було представлено не тільки поезію, а й багато інших не менш цікавих мистецьких жанрів. Команда з Ташкента, яка вперше приїхала на конкурс до Пшедбужа, виконувала узбецькі народні танці в барвистому національному вбранні.

І організатори, і учасники конкурсу були присутні на месі у місцевому костелі, де звучала святкова літургія, присвячена іконі Матері Божої Ченстоховської, яку в той день вшановував увесь Католицький світ.

Кращі конкурсанти були нагороджені дипломами та подарунками. Відбувся концерт переможців.

Від України майже всі учасники посіли призові місця в різних категоріях. Усім присутнім запам'ятався самодіяльний гурт «Вітчизна» (2-е місце), створений у Криворізькому Національному Університеті (кер. Наталя Овчаренко). Виконав свої твори один із постійних учасників конкурсу, відомий музикант Януш Тильмана.

На сьогоднішній фестиваль прибуло учасників більше, ніж за всі попередні роки. Конкуренція була сильна, як ніколи. Іноді важко було передбачити переможця – таким високим був рівень і винятковими таланти, всіх вікових категорій – від малого до великого. Було виконано багато цікавих різноманітних музичних обробок на

вірші Конопницької. Такий вельми своєрідний підхід до виконання пісень був застосований на фестивалі вперше. Для організаторів це теж був цікавий досвід. Конкурс відбувся, безумовно, на найвищому рівні. А керівники, які працюють з дітьми, заслужили окрему подяку.

Виконуваними піснями на вірші М. Конопницької журі та глядачі лише задоволені. Відчувався високий професіоналізм як у виконанні, так і в підготовці. Фестиваль гідний 20-річчя незалежності України! – такої думки був основний суддя – глядач. Хто не отримав нагород – набув досвід, багато побачив й дізнався.

Протягом двадцяти років учасники їдуть на конкурс-фестиваль поезії Марії Конопницької і вже склалися певні традиції: батьків змінюють діти, дідів – онуки, а буває, що й збираються кількома поколіннями. Організатори щоразу намагаються гостинно прийняти всіх учасників і створити якнайкращі умови.

На XX Всесвітньому фестивалі почесним президентом і незмінним головою журі паном Яном Білецьким було підсумовано весь 20-літній фестивальний шлях, гідний імені Марії Конопницької.

Микола НЕПОМНЯЧИЙ

ОСІННЄ ЗОЛОТО

Музика:
Ігоря ШАМО

Слова:
Дмитра ЛУЦЕНКА

Баг - ря-ний лист в га - ю круж-ля, шум-лять о-та - ви
мо-ло-до. Чо-го ж, чо-го вдяг - ла зем-ля ряс - не о-сін - не
зо-ло - то?.. Втра-ча в га-ю вер - ба гус-та лист - ки зе-ле - но-
ру-ни-сті. А я губ-лю яс - ні лі-та сво - є - ї ю-нос - ті. Лі
та на зи-му по-вер - ну - ли, пли-вуть в о-сін - ній хму-рос - ті. А
я люб-лю, а я люб-лю, люб - лю, як в ю - нос -
ті. По - лю, як в ю - нос - ті.

Багрянний лист, як цвіт кружля,
Шумлять отави молоді.
Чого ж, чого вдягла земля
Рясне осіннє золото?
Втрача в гаю верба густа
Листки зеленоруністі.
А я гублю ясні літа,
Своєї юності.

Приспів:
Літа на зиму повернули,
Пливуть в осінній хмурості.
А я люблю, а я люблю,
Люблю, як в юності!

Пора весни до мене знов
Не вернеться із вирію.
Щасливих днів п'янку люб
Як пісню серця, вимрію.
Багрянний лист в гаях кружля,
Шумлять отави молоді.
Чого ж, чого вдягла земля
Осіньне золото?..

Приспів

Газета «Культура і життя»

Засновники: Міністерство культури і туризму України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Видавець: Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України
Директор Олесь БІЛАШ

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – директор видавництва, Вікторія Лісничка – заступник міністра культури України, Олена Чередиченко – завсектором взаємодії зі ЗМІ та зв'язків із громадськістю МКТ, Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва МКТ, Лариса Лебедівна – завсектором мовної політики МКТ, Михайло Швед – начальник відділу музичного та циркового мистецтва МКТ, Ольга Дарибогова – начальник управління міжнародних зв'язків МКТ, Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика», Наталя Потушняк – головний редактор журналу «Театрально-концертний Київ», Алла Підлужна – головний редактор журналу «Український театр», Марія Хрущак – головний редактор журналу «Українська культура», Орест Когут – головний редактор видавництва.

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідомство про державну реєстрацію: КВ № 1026 від 26.10.1994 р.
Передплатний індекс 60969
Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Телефон, факс: (044) 498-2365
e-mail: nvu.kultura@gmail.com
http://www.uaculture.info

Друк: ТОВ «Мега-Поліграф»,
04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором.

Думки авторів публікації можуть не збігатися з позицією редакції.

Матеріали, опубліковані в газеті «Культура і життя», є інтелектуальною власністю редакції і не можуть бути відтворені у будь-якій формі без письмового дозволу видавця. При використанні публікації посилання обов'язкове.

Наклад 2000

© «Культура і життя»
Ціна договірна